

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

**Knižní trh a knihkupectví v České republice:
příspěvek ke geografii maloobchodu**

Bakalářská práce

Klára POLEHLOVÁ

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, PhD.

Olomouc 2023

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Klára Polehlová (R20361)

Studijní program: Geografie pro vzdělávání

Název práce: Knižní trh a knihkupectví v České republice: příspěvek ke geografii maloobchodu

Title of thesis: Book market and bookstores in the Czech republic: a contribution to geography of retail

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Rozsah práce:

Abstrakt: Tato práce se zabývá knižním trhem a knihkupectvími v České republice. Historie českého knižního trhu je zasazena do širšího kontextu. Jsou zmíněny některé současné problémy související s prodejem knih a jejich řešení. Následuje popis českého knižního trhu, s důrazem na prostorové rozmístění knihkupectví.

Klíčová slova: knižní trh, knihkupectví, prostorové rozmístění

Abstract: This thesis is concerned with the book market and bookstores in the Czech Republic. The history of book retail in the Czech Republic is documented and set into wider context. Some of the problems that book retailers around the world are facing as well as their solutions are mentioned. This is followed by the description of the Czech book market, especially with regard to the spatial distribution of the bookstores.

Keywords: book market, bookstore, spatial distribution

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně pod vedením doc. RNDr, Zdeňka Szczyrby, PhD., a že všechny použité zdroje jsou řádně ocitovány a uvedeny v seznamu literatury.

V Olomouci 9.5. 2023

Klára Polehlová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu doc. RNDr. Zdeňkovi Szczyrbovi, PhD. za ochotu, vstřícnost a cenné rady při vedení mé práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Klára POLEHLOVÁ**
Osobní číslo: **R20361**
Studijní program: **B0114A330002 Geografie pro vzdělávání**
Téma práce: **Knižní trh a knihkupectví v České republice: příspěvek ke geografii maloobchodu.**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Zásady pro vypracování

Bakalářská práce se bude věnovat vývoji českého knižního trhu a knihkupectví. Důraz bude kladen na postižení geografické organizace knižního trhu a maloobchodní sítě knihkupectví u nás. Základní datová sada pro geografickou analýzu bude převzata z databáze Svazu českých knihkupců a nakladatelů, chybějící data budou získána internetovým průzkumem. Snahou bakalářské práce by mělo být kartograficky vizualizovat maloobchodní síť knihkupectví na českém území a zároveň postihnout prostorové rozdíly v jejím rozložení. Pro bakalářskou práci budou využity jak zahraniční odborné zdroje, tak česká literatura, především ta geografická.

Rozsah pracovní zprávy: **5 000 – 8 000 slov**
Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

Křižan, F., Lauko, V. (2014): Geografia maloobchodu: úvod do problematiky. Bratislava: Univerzita Komenského
Lu, Y., Seo H. (2015): Developing visibility analysis for a retail store: A pilot study in a bookstore. Environment and planning B: planning and design, 42(1): 95-109.
Miller, L. J. (1999): Shopping for community: the transformation of the bookstore into a vital community institution. Media, culture & society, 21(3): 385-407.
Raffaelli, R. L. (2020): Reinventing retail: The novel resurgence of independent bookstores. Harvard business school, working paper, No. 20-068.
Spilková, J. (2012): Geografie maloobchodu a spotřeby: věda o nakupování. Praha: Karolinum.
Výroční zprávy Svazu českých knihkupců a nakladatelů plus další relevantní literatura a zdroje.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 23. března 2022

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2023

L.S.

---

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

---

prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 23. března 2022

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Cíle a metody práce	9
3. Rešerše literatury	12
4. Historie knižního trhu	15
4.1 Knižní trh v českých zemích	16
5. Současný knižní trh.....	23
6. Výsledky	26
6.1 Knihkupecké řetězce.....	29
6.2 Nezávislá knihkupectví	31
7. Diskuse k výsledkům	33
8. Závěr	36
9. Summary	37
10. Seznam literatury.....	39
10.1 Použitá literatura	39
10.2 Statistické zprávy, podklady pro databázi	41
Seznam příloh.....	44
Přílohy	45
Příloha 1	45
Příloha 2	63
Příloha 3	68

1. Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá českým knižním trhem, s přihlédnutím k jeho kulturně-historickému kontextu a jeho postavení v rámci světového knižního trhu. V rámci knižního trhu působí mnoho aktérů, od autorů přes nakladatele a distributory až po knihkupce. Právě na knihkupectví je tato práce převážně zaměřena. Vzhledem k tomu, že v současnosti neexistuje žádná aktuální databáze knihkupectví, bylo zapotřebí takovou databázi vytvořit na základě již existujících zdrojů.

Na základě této databáze lze potom provádět analýzu českých knihkupectví. Následné výzkumné otázky mohou pomoci k zaměření se na určité aspekty českého knižního trhu:

Výzkumná otázka 1: Jak se promítá historie českého knižního trhu do jeho současného stavu?

Výzkumná otázka 2: Jaký je vliv globalizace na český knižní trh?

Výzkumná otázka 3: Existují v prostorovém rozložení knihkupectví v ČR signifikantní regionální rozdíly? Pokud ano, čím jsou způsobeny?

2. Cíle a metody práce

Mezi cíle této práce patří vytvoření databáze knihkupectví působících na území České republiky, do které budou zahrnuta knihkupectví patřící pod největší knihkupecké řetězce (podle Svazu českých knihkupců a nakladatelů) tak nezávislá knihkupectví. Bude provedena jejich geografická analýza, včetně kartografického znázornění.

Dalším cílem je podat informace o světovém knižním trhu z kulturně-historického hlediska a zaměřit se na jeho současné problémy a jejich řešení. V rámci světového knižního trhu bude kladen důraz především na trh evropský a český.

Za knihkupectví je považován obchod, který se zaměřuje na prodej knih (kniha je podle metodiky pro Roční výkaz neperiodických publikací vydávaný Národní knihovnou Praha neperiodická publikace o alespoň 49 stránkách), a to jak beletrie, tak odborné literatury, v tištěné, elektronické nebo zvukové podobě., Jelikož cílem práce je mimo jiné prostorová analýza, do databáze byly zahrnuty pouze podniky, které mají alespoň jednu kamennou prodejnu. Nebyly tedy zahrnuty e-shopy.

Prodej knih nemusí být jedinou činností daného obchodu a je evidováno několik případů, kdy knihkupectví je spojeno s kavárnou (například Globe bookstore and café v Praze) nebo s papírnictvím či hračkářstvím (Papír, knihy, hračky Šefelín v Hronově). Do databáze jsou zahrnuty podnikové prodejny nakladatelství, jenž nabízejí své knihy široké veřejnosti (Knihkupectví Flétna v Ústí nad Orlicí). V databázi nejsou prodejny, do kterých nelze vstoupit bezplatně (obchody v galeriích a muzeích atp.), ani supermarkety, kde knihy nejsou hlavním zbožím.

Položky databáze byly získány na základě databáze členů Svazu českých knihkupců a nakladatelů, který je volně přístupný na webových stránkách. Dalším zdrojem byla webová verze ročenky Almanach Labyrint, která však byla aktualizována naposledy v roce 2012. Novější data poskytla webová stránka akce Knihy mají zelenou z roku 2015, kde jsou k nalezení informace o knihkupectvích zapojených do kampaně i o těch mimo ni.

Tyto dvě databáze byly aktualizovány a existence knihkupectví byla ověřena pomocí webových stránek jednotlivých obchodů, případně webové stránky Firmy.cz. Dále byly využity mapové portály Mapy.cz a Google Maps, pomocí kterých byla upřesněna lokace knihkupectví. V případech, že knihkupectví nemá vlastní webovou stránku ani profil na sociálních sítích, bylo využíváno funkce Street view a panorama v případě Google Maps, resp. Mapy.cz. Ke

zjišťování informací o pobočkách jednotlivých řetězců bylo využíváno jejich webových stránek, na kterých se nachází aktualizovaný seznam jednotlivých poboček.

Do databáze dále nejsou zařazeny antikvariáty, jsou tam však uvedena knihkupectví, jejichž součástí je i antikvární prodej knih (například Knihkupectví a antikvariát Trojan v Třebíči). Do databáze jsou zahrnuta i specializovaná knihkupectví, včetně prodejen zaměřujících se na prodej cizojazyčné literatury, jako například řetězec Oxford bookshop. Mezi specializovanými prodejny jsou sci-fi a fantasy knihkupectví, například knihkupectví Arrakis v Brně, nábožensky zaměřené prodejny jako Matice cyrilometodějská v Olomouci, esoterická knihkupectví (Kamala v Pardubicích), či prodejny odborných knih (Odborná literatura Dino v Karlových Varech) a také dětské literatury (Dětské knihkupectví Zlatá velryba v Olomouci). V databázi jsou také uvedeny prodejny skript a prodejny univerzitních nakladatelství. Databáze byla uzavřena k 31. 1. 2023.

Jak uvádí Pistorius (2019), český knižní trh se potýká s nedostatkem statistických dat, jelikož jednotliví aktéři knižního trhu neposkytují data o svém podnikání. To zapříčiňuje fakt, že vytvořená databáze uvádí jiný počet knihkupectví, než jaký je odhad Svazu českých knihkupců a nakladatelů ve zprávě z roku 2022. Další příčinou může být odlišná metodika sběru dat, kterou však SČKN ve zprávě neuvádí.

V současné době lze vycházet ze Zpráv o českém knižním trhu, které od roku 2013 každoročně vydává Svaz českých knihkupců a nakladatelů (SČKN). V těchto zprávách se nachází informace o vydávání, distribuci i prodeji knih a je zde uveden seznam největších knihkupeckých sítí a nakladatelských domů i odhad celkového počtu knihkupectví v ČR. Kromě toho je pozornost věnována také obsahu knih – jak z žánrového, tak z jazykového hlediska. Dále jsou zde uvedeny proběhlé a plánované projekty a knižní veletrhy. Všech deset zpráv je k nalezení na webových stránkách Svazu českých knihkupců a nakladatelů (www.sckn.cz).

SČKN provozoval od roku 2002 i databázi knihkupectví, nakladatelství, distributorů a dalších subjektů zapojených do knižního trhu, tato databáze však již neexistuje. V roce 2001 byl Vašutem a Rybou proveden výzkum české knihkupecké sítě, jehož výsledky byly publikovány v časopise Knihkupec a nakladatel, vydávaném do roku 2002 SČKN. Výzkum se zaměřoval na velikost, pozici a vybavenost prodejny i na osobnost knihkupce. Poskytuje také informace o počtu knihkupectví na krajské úrovni. Novější informace o knihkupectvích v České republice lze získat z webových stránek publikace Almanach Labyrint, které byly naposledy

aktualizovány v roce 2012. Dalším zdrojem informací byla mapa knihkupectví zveřejněná v roce 2015 v rámci akce Knihy mají zelenou. Vypracovaná databáze je aktualizací těchto dvou zdrojů, jejichž data byla ověřena a na základě současných informací upravena.

V rešerši literatury bylo přihlíženo jak k publikacím o geografii maloobchodu, k němuž zkoumaná část knižního trhu náleží, tak k literatuře o knižním trhu a jeho kontextu v historii. Geografii maloobchodu se věnuje například Spilková (2012) a Szczyrba (2005) nebo Križan a Lauko (2014), kteří dokumentují vývoj maloobchodu v porevoluční době. Důraz je kladen především na změny ve vlastnictví obchodů, jejich velikostech a umístění. Dále je popsán rozvoj nákupních center a zákonitosti v jejich umístování, což má vliv i na polohu knihkupectví, jelikož některé významné řetězce umísťují své prodejny právě do nákupních center. Knihkupectví existují i mimo nákupní centra, a jak poukazují Križan a Lauko (2014), specializované prodejny jsou často umísťovány do center měst, například do "nákupních ulic". Dále byla zkoumána statistická data, a to jak současná, poskytnutá ve zprávách SČKN, tak historická vycházející ze statistických zpráv z druhé poloviny 19. století.

3. Rešerše literatury

Na knižní trh lze nahlížet z různých hledisek, což je reflektováno v rozdílnosti zdrojů. Kromě odborných publikací zabývajících se geografii maloobchodu byly použity také knihy dokumentující historii, vývoj a kontext knižního trhu, a to jak po roce 1989 tak ve starší historii. Nezanedbatelným zdrojem jsou také zprávy Českého statistického úřadu a Svazu českých knihkupců a nakladatelů.

Podle klasifikace ekonomických činností CZ-NACE spadá maloobchod s knihami pod sekci Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel, do oddílu Maloobchod, kromě motorových vozidel, s kódem 47.61. V každoročně vydávané publikaci Českého statistického úřadu o Audiovizuálním a mediálním sektoru v ČR, pod který patří mimo jiné kategorie knihy a tisk, můžeme sledovat různé trendy v činnostech spojených s produkcí a prodejem knih. Najdeme zde údaje o zaměstnanosti, příjmech i způsobech prodeje (ČSÚ, 2021).

Českému knižnímu trhu se věnuje také Pistorius ve své knize *Jak se dělá kniha* (2019). Představuje knižní trh jako specifickou oblast národního hospodářství a uvádí některé jeho odlišnosti od ostatních odvětví. Knižní trh se kromě prodeje samotných knih také zabývá obchodem s autorskými právy a produkcí knih, která se spolu s prodejem může výrazně lišit v závislosti na žánru knihy (beletrie, učebnice, odborná literatura apod.). Dalším specifikem jsou omezené možnosti v rámci mezinárodního obchodu, což vyplývá z jazykové bariéry – tedy z toho, že knihy, hlavní komoditu knižního trhu, mohou použít pouze ti, kteří mluví jazykem, ve kterém je kniha napsána. To je tedy pro český trh limitující, jelikož možnosti exportu jsou značně omezeny, na rozdíl od knižních trhů zemí používajících světové jazyky, jako je Velká Británie, Spojené státy americké, Španělsko a další. Z těchto zemí však mohou být knihy exportovány na český trh díky dostatečnému množství čtenářů ovládajících tyto jazyky. I tak se v rámci mezinárodního obchodu jedná především o obchod s autorskými právy.

Pistorius (2019) dále uvádí informace o velikosti českého trhu v porovnání s některými dalšími zeměmi, o jeho dynamice, monopolizaci, jednotlivých složkách podílejících se na knižním trhu a jeho dalších aspektech.

V rámci historie knižního trhu je jednou z nejčastěji citovaných publikací kniha Šimečka a Trávníčka (2013) *Knihy kupovati... historie českého knižního trhu*, která pojednává o vývoji knižního trhu od jeho úplných počátků – tedy od vzniku písemnictví na území dnešní České

republiky až po změny, které s sebou přinesla sametová revoluce, a vývoji knižního trhu po ní do roku 2013. Kniha se zaměřuje na český knižní trh a jeho historický kontext, ukazuje roli jednotlivých povolání zapojených do produkce a prodeje knih, od nakladatelů, tiskařů, a knihvazačů po distributory, knihkupce i samotné zákazníky. Zároveň také ukazuje proměnu knihy, a to jak z hlediska obsahového a jazykového, tak i její formy. Podává tak komplexní přehled o fungování knižního trhu. Pozornost je také věnována vazbám českého knižního trhu na zahraničí – převážně na německé knižní trhy a trhy ostatních zemí Rakouska-Uherska. Obchod s těmito trhy byl významný, jelikož čeští čtenáři ovládali němčinu, a i velká část knih vydávaných na území českých zemí byla psaná německy. Vliv německých knihkupců na českém území však postupně klesal od poloviny 19. století, což kniha detailně dokumentuje.

Na období 1749-1848 je zaměřena kniha *Na cestě k „výborně zřízenému knihkupectví“* (Madl, Wögerbauer, Píša, 2019), která detailně popisuje osobnosti i podniky účastnící se na knižním trhu v Čechách. Kniha je součástí edice Knižní kultura nakladatelství Academia, která se zabývá výrobou, rozšiřováním a čtením knih a jejich kulturním kontextem v průběhu dějin (www.academia.cz).

Co se týče geografických aspektů knižního trhu v průběhu historie, je třeba věnovat pozornost statistickým zprávám, které mohou poskytovat informace o počtech a rozmístění jednotlivých složek majících účast na knižním trhu. Velmi podrobný soupis knihkupectví je například ve Statistické zprávě Obchodní a živnostenské komory v Praze za rok 1885. Jmenovaná zpráva se věnuje oblasti středních Čech, z doby 80. a 90. let 19. století existují však i zprávy z jiných částí zemí Koruny české, mimo jiné i německy psaná Statistik der Industrie Mährens.

Na problematiku knižního trhu lze nahlížet z mnoha různých hledisek. V současné době je pozornost věnována důsledkům digitalizace a přechodu na internetový obchod (Marjerison, Yiwen, Jin, 2021 Martin, Tian, 2010). Pro knihkupce v kamenných obchodech to často znamená, že musí zákazníkům „poskytnout důvod, aby přišli do jejich obchodu“ (Gregory, Saga Sonderland, Parker, 2022). Pro nezávislé knihkupce to často znamená například nutnost specializace jejich obchodů nebo jejich transformace na kulturní a společenská centra nabízející více než prodej knih (Raffealli, 2020). Knihkupci potom nabízí čtenářské spolky, čtení pro děti, přednášky, výstavy, popřípadě je součástí jejich obchodu kavárna nebo restaurace (Marjerison, Yiwen, Jin, 2021, Gregory, Saga Sonderland, Parker, 2022, Raffealli, 2020).

V důsledku digitalizace jsou prodávány také e-knihy. Obavy z toho, že obchod s papírovými knihami úplně zanikne, se nenaplnily (Batikas, Gomez-Herrera, Martens, 2015). Větším

problémem na poli e-knih je výrazná převaha nadnárodních firem, jako je Amazon, které odebírají zákazníky menším knihkupcům (Marjerison, Yiwen, Jin, 2021, Batikas, Gomez-Herrera, Martens, 2015, Dujardin, Perez Mendoza, 2005).

Knihkupectví samotné může být studováno jako prostor z hlediska marketingu a vystavování knižní nabídky (Lu, Seo, 2015) nebo jako liminální prostor s možností sebeprezentace pomocí vlastního nákupního chování (Hill, 2014).

Také na historii knižního trhu je nahlíženo z různých úhlů. K tomu, aby vůbec mohl vzniknout knižní trh, je potřeba, aby lidé uměli číst a psát, což je dovednost, která se rozvíjela různým tempem a různými způsoby naráz ve více částech světa, z počátku samostatně a nezávisle na ostatních kulturách (Fischer, a Fischer). Předmětem výzkumu je rovněž produkce knih jak rukopisných, tak později i tištěných ze statistického hlediska, ale také z pohledu transformace společnosti, kulturních vlivů a ekonomiky (Buringh, Van Zanden, 2009, Fischer, 2003). Na tuto problematiku je nahlíženo buď komplexně v kontextu celého světa (Fischer, 2003) nebo regionálně v rámci Evropy (Buringh, Van Zanden, 2009), popřípadě i se zaměřením na konkrétní podnikatele a firmy účastnící se na knižním trhu (Graheli, 2019).

Informace o současném knižním trhu se získávají především z analýz provedených na jednotlivá témata řešená v oblasti knižního trhu (Raffaelli, 2020, Batikas, Gomez-Herrera, Martens, 2015, Dujardin, Perez Mendoza, 2005).

4. Historie knižního trhu

Počátky knižní kultury jsou datovány do starověkého Egypta. Psalo se na svitky papyru a z počátku záznamy sloužily převážně administrativním účelům. Brzy se však začaly objevovat i texty naučné, týkající se matematiky, lékařství, farmacie či astronomie. Později začala vznikat poezie, náboženské texty i lidové příběhy a mýty (Fischer, 2003, 11-43).

Postupem času se papyrové svitky dostaly i do starověkého Řecka a Říma, kde se rozvinul obchod s nimi. Popsané a ilustrované svitky byly prodávány do knihoven případně i soukromým osobám – byly však velice drahé. Knihy byly předčítány nahlas, jelikož většina společnosti neuměla číst. Počátkem čtvrtého století byla založena knihovna v Alexandrii, která měla shromažďovat veškeré lidské vědění. Během 150 let se v knihovně nashromáždilo okolo 500 000 papyrových svitků a z Alexandrie se stalo kulturní centrum. Pergamenové svitky však nebyly ke čtení příliš praktické, a tak došlo ke vzniku kodexu – svazku několika listů popsaných z obou stran. Objevil se také pergamen, který se hojně začal využívat ke psaní místo papyru, hlavně díky větší odolnosti a nižší ceně. Pergamenové kodexy můžeme považovat za první knihy v současném slova smyslu. K jejich rozšíření došlo díky Křesťanství, jelikož Bible byla vydávána právě v pergamenových kodexech, které postupně začaly obsahovat i další náboženské texty (Fischer, 2003, 45-97).

Knižní kultura se rozvíjela i v dalších částech světa. V Číně se objevil psaný text okolo roku 1400 před naším letopočtem, který nejdříve také sloužil administrativě a zaznamenávání důležitých událostí. S rozšířením Buddhismu přišlo zaznamenávání jeho principů a učení, ke kterému byla používána kůra stromů nebo bambus. Během pátého století začaly vznikat první literární texty jako soubor písní nebo rituálních textů. Stejně jako v Evropě byla potřeba nalezení levnějšího materiálu, na který je možno psát. Okolo roku 100 našeho letopočtu tak došlo k vynálezu papíru, díky kterému došlo k výraznému rozvoji čtení a rozšiřování literatury, převážně podrobně psaných dějin. Kvůli velké poptávce po knihách bylo nutné zrychlit jejich produkci. Během šestého století se začaly knihy tisknout pomocí dřevěných desek na kterých byly vyřezány celé strany knih (Fischer, 2003, 99-111).

Ve středověké Evropě byly knihy stále používány pro náboženské texty, převážně latinsky psané. Jejich největším producentem byla dnešní Itálie, kde bylo během šestého století vyrobeno více než 10 000 rukopisů. Číst v té době uměla jen malá část obyvatel, zejména ve venkovských oblastech jich byl nedostatek. Knihy byly velmi drahé kvůli náročnosti jejich výroby opisováním textů, takže si je mohla koupit jen malá skupina lidí. Během Karolínského

renesance se hlavními knižními centry stala Francie a Německo (Buringh, Van Zanden, 2009). Během vrcholného středověku se však začala rozšiřovat literatura psaná v národních jazycích. Již se nejednalo o náboženské texty ale o zábavnou či naučnou literaturu, kterou produkovali písaři zaměstnaní u obchodníků s knihami (Fischer, 2003).

Největší změnu v produkci knih v Evropě přinesl vynález knihtisku v roce 1450. Během prvních padesáti let bylo v Evropě zřízeno více než 250 tiskařských center, která za tuto dobu vyprodukovala více než deset milionů kopií knih. (Fischer, 2003) Rukopisy byly vyráběny na objednávku, byly barevné, jedinečné a často vznikaly se zapojením zákazníka. Na rozdíl od toho tištěné knihy byly černobílé, identické a dopředu nebylo známo, kdo bude jejich majitelem, čímž se ztratila veškerá personalizace výtisků. Ty proto přestaly být ceněny jako sběratelské předměty (Graheli, 2019, 1-20). Během renesance se centrum knižní produkce vrátilo zpět do Itálie (během 14. a 15. století zde bylo vydáno více než 2,3 milionů rukopisů) a i když knihtisk byl vynalezen v Německu, nejvíce knih bylo vytištěno právě v Itálii s hlavním centrem v Benátkách (Buringh, Van Zanden, 2009). Knižní kultura se koncentrovala do univerzitních měst, například v Paříži bylo mnoho tiskařů, knihvazačů i knihkupců, dokonce zde začala vznikat specializovaná knihkupectví. Knihkupci se také sjížděli na knižní veletrhy, kde do 17. století stále převažovaly knihy v latině díky velkému množství čtenářů. To se však začalo měnit a knihkupci se stále více soustředili na prodej knih v národních jazycích. Pouze odborné knihy byly psány latinsky, což však přestalo platit v první polovině 18. století. (Fischer, 2003)

V 19. století lze mluvit o vzniku knižního průmyslu. Došlo k profesnímu oddělení nakladatelů a knihkupců a k výraznému růstu knižní produkce. Knihy se staly běžnou součástí každodenního života a byly cenově dostupné i chudším vrstvám obyvatelstva. Na konci 19. století bylo ve většině států Evropy alespoň 50 % obyvatel schopných číst, během 20. století se schopnost číst stala nezbytnou součástí života a knižní trh je tak všem otevřen (Fischer, 2003)

4.1 Knižní trh v českých zemích

Počátky knižní kultury jsou na území dnešní České republiky stejně jako počátky písemnictví datovány do období Velkomoravské říše. Ručně psané knihy byly produkovány v kláštrech a jejich obsah byl limitován na liturgické texty. Knihy byly psány převážně pro potřeby jednotlivých klášterů, popřípadě byly vyráběny na zakázku (Šimeček, Trávníček, 2015, 15-34). V průběhu 11. století vzniklo více než 650 rukopisů, ve 13. století jich bylo již přes 5300, což

souvisí i s rostoucím počtem klášterů – z 32 v 11. století na 119 ve století 13. (Buringh, Van Zanden, 2009)

Během středověku začaly vznikat také odborné knihy, jejichž potřeba souvisí se založením univerzity v Praze. Vznikaly ale i česky psané knihy podle antických námětů, které byly populární mezi vzdělaným měšťanstvem. Knihy se prodávaly již na počátku 15. století v Praze, a to především studentům. Prodej knih zajišťovali knihvazači nebo samotní písaři (Šimeček, Trávníček, 2015, 15-34). Nárůst produkce rukopisů byl opravdu značný, během 14. století jich bylo vydáno více než 42 000, což je téměř osminásobek počtu knih vydaných v předchozím století (Buringh, Van Zanden, 2009)

Během husitských válek došlo k znehodnocování knih a k nedostatečné poptávce po katolické literatuře, což mělo za následek vyvážení cenných knih do zahraničí. Opětovný zájem o knihy je datován až do druhé poloviny 15. století, kdy si měšťanstvo i šlechta buduje osobní knihovny (Šimeček, Trávníček, 2015, 35-112). I když celkový objem produkce knih v 15. století vzrostl asi o tři tisíce vůči předchozímu století, České země výrazně zaostávaly za zbytkem západní a střední Evropy, kde byl růst produkce výrazně vyšší, často více než o dvojnásobek celkového počtu knih (Německo, Belgie, Rakousko), v Nizozemí bylo dokonce vydáno třináctkrát více knih (Buringh, Van Zanden, 2009). Zájem o knihy se ještě umocnil vynálezem knihtisku. Knih tisk však zpočátku plně nenahradil rukopisy. Ty stále vznikaly a jejich obsahem byla aktuální témata jako politické názory nebo zprávy, případně také knihy jejichž tisk nebyl z důvodu cenzury povolen (Šimeček, Trávníček 2015, 35-112).

Nejprve se tištěné knihy často kupovaly na zahraničních trzích v Linci, Augšpurku, Norimberku nebo Benátkách, případně prostřednictvím agentů, kteří knihy nakupovali v zahraničí a dováželi je do Čech. Postupně se však tiskárny budovaly i na našem území. První kniha byla vytištěna v roce 1476 v Plzni, dále vznikaly tiskárny ve Vimperku a v Kutné Hoře. I když první výtisky byly v latině, postupně začaly převažovat knihy v češtině. Na Moravě byly tiskárny v Olomouci a v Brně, knihy však byly tištěny převážně v latině. Kromě liturgických knih se tiskly také učebnice nebo úřední knihy (Šimeček, Trávníček, 2015, 35-112).

Knihy prodávali jak nakladatelé, tak samotní tiskaři, náboženská literatura byla prodávána prostřednictvím vrchnosti či farářů. Nicméně již z počátku 16. století existují doklady o působení knihkupců v Praze. Jednalo se o prodej knih ze skladů, které si v Praze vytvořili zahraniční tiskaři. Ve venkovských městech působili knihaři (knihvazači), kterým dodávali

knihy buď sami tiskaři nebo kupci dovážející knihy ze zahraničí (Šimeček, Trávníček, 2015, 35-112).

Velké změny nastaly v pobělohorské době, a to především z jazykového hlediska, kdy začalo přibývat knih v němčině. Došlo také k výrazné regulaci tiskáren, z českého území odcházeli nekatoličtí tiskaři a ti ostatní byli podrobeni cenzuře. Byly vydávány především různé náboženské texty včetně modliteb a písní. Do českých zemí mířili knihkupci z Německa i z Vídně (Šimeček, Trávníček, 2015, 35-112).

Od počátku 18. století začaly opět vznikat tiskárny nejen v Praze ale i v Jindřichově Hradci, Mostě, Litoměřicích, Příbrami, Kutné Hoře, Olomouci, Brně, Znojmě, Opavě a Mikulově. Kromě tiskáren došlo také k vzrůstu počtu knihkupeckých obchodů. Hlavním centrem byla i nadále Praha, kde se nacházelo šest knihkupectví. Knihkupectví se nacházelo také v Kutné Hoře, Příbrami, Brně a Olomouci. V ostatních městech nadále prodávali knihy tiskaři či knihvazači (Šimeček, Trávníček, 2015, 35-112).

Díky knihtiskařskému a knihkupeckému řádu z roku 1771 resp. 1772 došlo k právnímu vymezení profesí, které se podílejí na knižním trhu – nakladatelé, tiskaři, knihkupci, knihvazači (knihaři) (Madlová, Wögerbauer, Píša, 2019).

Prodej knih byl umožněn knihkupcům a knihařům, knihkupci prodávali vytištěné ale nesvázané knihy. Knihy si pak na své vlastní náklady nechali svázat jednotliví zákazníci u knihaře (kniha se stejným obsahem tak mohla vypadat různě podle toho jakou vazbu si zákazník mohl dovolit nechat udělat – cena vazby knihy tak mohla stát více peněz než koupě nesvázané knihy). Knihaři mohli také sami zakoupit knihy od knihkupců a poté je již svázané prodávat. Prodej knih knihaři byl však limitován jejich vlastní produkcí – knihaři nesměli prodávat nesvázané knihy, či knihy svázané někým jiným (Madlová, Wögerbauer, Píša, 2019).

Toto rozdělení však v praxi fungovalo pouze ve velkých městech. Na venkově nebyla knihkupectví běžná a knihy tak často prodávali knihaři bez ohledu na to, jestli se jednalo o jejich vlastní dílo či nikoliv. Knihy také prodávali jiní obchodníci, například ti se smíšeným zbožím (Madlová, Wögerbauer, Píša, 2019).

V roce 1806 byl státem vydán příkaz o vzniku grémií – seskupení sjednocujících všechny knihkupce ve městech, kde byla alespoň čtyři knihkupectví. V Českých zemích tak zpočátku vzniklo grémium pouze v Praze. Grémium mohlo rozhodnout o povolení založení nového knihkupectví ve městě. Knihkupectví mohlo vzniknout pouze v hlavních městech jednotlivých

zemí Rakouska-Uherska a v krajských městech. Pokud v krajském městě knihkupectví nebylo, mohli knihy prodávat i tiskaři a knihaři (Šimeček, Trávníček, 2015, 115-172).

Úroveň vzdělanosti české společnosti stoupala v důsledku povinné školní docházky. Byly zakládány české střední školy, které podporovaly jak české písemnictví, tak zájem o českou literaturu. Zájem o knihy přispěl k rozvoji knihkupectví, která se v roce 1859 stala koncesovanými obchody. Z tohoto roku máme doklady o existenci knihkupectví na 44 místech v Čechách, kde měla výsadní postavení Praha. Na Moravě se kromě Brna nacházelo alespoň jedno knihkupectví v 9 dalších místech, ve Slezsku byla knihkupectví na 7 místech s největším počtem podnikatelů v Opavě. Knihkupectví se koncentrovala převážně ve městech a jejich počet neustále stoupal, v roce 1862 existovalo v Čechách 134 knihkupectví na 51 místech, v roce 1870 tento počet ještě vzrostl na 175 knihkupectví na 64 místech (Šimeček, Trávníček, 2015, 198).

O prostorovém rozmístění knihkupectví v českých zemích máme informace ze statistických zpráv jednotlivých obchodních a živnostenských komor, jejichž sídla se nacházela v Praze, Liberci, Českých Budějovicích, Plzni, Chebu, Olomouci, Brně a Opavě. Ve většině případů máme doklady o přítomnosti knihkupectví na úrovni berních okrsků nebo na úrovni obcí. Dostupné statistické zprávy byly vydány v letech 1871 (Cheb), 1879 (Liberec), 1883 (Olomouc, Brno), 1885 (Opava), 1889 (Praha) 1892 (České Budějovice) a 1893 (Plzeň). Lze tedy získat přehled o stavu knihkupecké sítě v průběhu 70. a 80. let 19. století.

Statistická zpráva z Chebu (Statistischer Bericht der Handels – und Gewerbekammer zu Eger, 1871) uvádí pouze počet knihkupectví, ne však jejich umístění. Celkem je ve zprávách uvedeno 357 knihkupectví, z toho 46 ve Slezsku (Statistischer Bericht über die industriellen und gewerblichen Verhältnisse Schlesiens im Jahre 1885., 64-65), 73 na Moravě (Statistik der Industrie Mährens, 1883, 42-45) a 238 v Čechách¹. Na území Prahy se nacházelo 66 knihkupectví, je třeba však brát v úvahu to, že Praha byla výrazně menší než v současné době a některá území, která jsou dnes jejími součástmi, byla samostatná. Je tedy nutno uvést že v berním okrsku Zbraslav bylo jedno knihkupectví, na Smíchově čtyři, v Karlíně pět a ve

---

¹ Tento počet vznikl součtem knihkupectví uvedených ve statistických zprávách za obchodní komory v Praze (Statistická zpráva obchodní a živnostenské komory v Praze za rok 1885, 208-211), Chebu (Statistischer Bericht der Handels – und Gewerbekammer zu Eger, 1871, 240), Liberci (Statistischer Bericht der Handels- und Gewerbekammer in Reichenberg für das Jahr 1875 erstattet an das hohe k.k. Handelsministerium, 1879), Plzni (Statistická zpráva o národohospodářských poměrech obvodu obchodní a živnostenské komory plzeňské v letech 1886 až 1890, 1893, 505) a Českých Budějovicích (Statistická zpráva obchodní a průmyslové komory v Budějovicích vysokému císař. král. ministerstvu obchodu o národohospodářských poměrech obvodu komorního za leta 1886-1890, 1892, 173).

Vinohradech čtyři (Statistická zpráva obchodní a živnostenské komory v Praze za rok 1885, 208-211).

Mezi okrsky s největším počtem knihkupectví se řadí Praha (66), Opava (12), České Budějovice a Brno (11), dále Příbram a Pardubice (6) a Tábor, Olomouc, Karlín a Český Krumlov (5).

Se vzrůstajícím počtem knihkupectví souvisí rozvoj vzdělanosti a školství a emancipace českého národa. Stoupá počet knih vydaných v češtině, jelikož stále více lidí již neovládá němčinu, a to jak mezi inteligencí, tak nižšími vrstvami. V češtině tak vychází jak zábavná, tak naučná a odborná literatura (Šimeček, Trávníček, 2015, 173-226).

Stále více tak dochází k oddělování české a německé knižní kultury a její výrazné regionalizaci. Knihkupectví byla zaměřena buďto na českou nebo na německou literaturu, vliv té německé však postupně slábl jak v Čechách, tak i na Moravě a ve Slezsku. Zájem o českou národní literaturu se ještě prohluboval během první světové války i přes cenzurní nařízení. S tím souvisí i neustálý růst počtu míst s knihkupectvím. V roce 1915 jich bylo v Čechách 237, na Moravě 67 a ve Slezsku 28. Zanikala některá německá knihkupectví, ale knihkupecká síť se neustále rozšiřovala. V roce 1921 se na území dnešní České republiky nacházelo knihkupectví na 374 místech, což je téměř dvojnásobek současného stavu. V roce 1931 tento počet stoupl na 441 měst, z nichž se více než 70 % nacházelo na území Čech (Šimeček, Trávníček, 2015, 173-226).

Po roce 1918 docházelo také ke zvyšování nákladu vydaných knih, což vyústilo až v odbytovou krizi započatou v roce 1930. Trh byl nasycený a knihkupcům a nakladatelům se na skladech hromadily knihy. Knihkupectví proto začala tituly zlevňovat a docházelo i k výprodejům skladů. Tím se výrazně snížila cena knih a nakladatelé tak nezískali odhadovaný zisk, a nebyli proto schopni vydávat další knihy. Vše bylo ještě umocněno probíhající celosvětovou hospodářskou krizí (Šimeček, Trávníček, 2015, 227-288).

Během druhé světové války se ustálil počet knihkupectví, v roce 1941 jich bylo na území protektorátu 604. Kvůli cenzuře, která regulovala nejen obsah knih, ale také jejich formát a podobu, bylo vydáváno menší množství titulů, ale rostl zájem českou klasickou literaturu, jež byla vydávána ve větších nákladech. Mezi nově vydanými knihami stoupal počet těch německy psaných, které však nebyly určeny pouze pro území Čech a Moravy, ale byly vyváženy do Německa. Knihy se neprodávaly na lístky a začaly se stávat nedostatkovým zbožím i přes jejich vzrůstající cenu. Kromě cenzury byl také vydáván seznam zakázaných knih a autorů a docházelo ke konfiskaci již vydaných titulů (Šimeček, Trávníček, 2015, 289-314).

Po roce 1945 došlo ke vzniku státních nakladatelství, nakladatelství politických stran či různých organizací. Vznikla i kolektivní knihkupectví, avšak většina knihkupectví byla stále soukromá. Kniha byla vnímána jako důležitý nástroj propagandy a k podpoře koupi knih a čtení mělo sloužit i zřizování knihkupectví v továrnách. Vydávané knihy však neodpovídaly poptávce čtenářů a zejména ideologicko-propagandistická literatura zůstávala ve skladech. Během zestátnění bylo asi 300 knihkupectví převzato národním podnikem Kniha lidu, ostatní do té doby soukromá knihkupectví zanikla. Zejména na venkově byly knihy také prodávány ve spotřebním družstvu Jednota (Šimeček, Trávníček, 2015, 315-380).

Knižní trh poznamenala také peněžní reforma v roce 1953. Musel být snížen náklad knih, zejména beletrie. Některé knihy se také z politických důvodů staly neprodejnými a hromadily se na skladech i v knihkupectvích. Významným fenoménem 70. a 80. let byly tak zvané knižní čtvrtky, tedy dny, kdy byly do knihkupectví dodávány nové knihy, na které se často musely stát fronty (Šimeček, Trávníček, 2015, 315-380).

Kromě oficiální literatury byly české knihy vydávány také v nakladatelstvích exilových a česká knihkupectví vznikala i mimo území Československa. Dalším důležitým prvkem byla samizdatová vydavatelství, jejichž tvorba však nemohla být oficiálně prodávána (Šimeček, Trávníček, 2015, 315-380).

Český knižní trh, tak jak ho v současnosti známe, vznikl po roce 1989, kdy došlo k rozpadu komunistického režimu a přetransformování ekonomiky. Knižní trh byl jedním z prvních odstátněných a zprivatizovaných odvětví (Balaščík, Císař, 2009, 85-94). Státní podnik Kniha, pod nějž spadala knihkupectví, zanikl a jednotlivé prodejny byly vráceny původním majitelům, nebo dány do aukce. Ovšem zdaleka ne ve všech prostorách zůstalo knihkupectví, jelikož se prodejny často nacházely na atraktivních místech (Antoš, 1991, 6).

Po listopadu 1989 také mizí cenzura a s ní i rozdělení české literatury na oficiální, exilovou a samizdatovou. Vznikají nová nakladatelství, která rychle vydávají dříve zakázané knihy, které jsou velmi rychle rozprodány. Zároveň se však stále vydávají knihy podle původních plánů. To vede k přeplnění některých skladů a neschopnosti prodat některé tituly. Nově vzniklá knihkupectví mají tu výhodu, že jsou schopna rychleji knihy získat a poskytnout je zákazníkům. Národní podnik Kniha se dostává do problémů jednak kvůli plnicím se skladům, dále také kvůli privatizace, během níž přichází o množství prodejen. Během let 1991–1994 jsou knihy ze skladů postupně vyprodávány za nízké ceny (Šimeček, Trávníček, 2015, 381-445).

V rámci privatizace se odehrála aféra související s Knižním velkoobchodem, kterému kromě monopolu na distribuci knih náležely i četné lukrativní nemovitosti. Návrh na kupónovou privatizaci byl zamítnut vládou a Knižní velkoobchod byl odprodán společnosti, mezi jejíž majitele patřil i tehdejší místopředseda vládnoucí ODS Miroslav Macek. Cena, za kterou společnost Telegraf Praha s r.o. (tehdy již přejmenovaná na J. R. Vilímek – velkoobchod s knihami) byla výrazně nižší než hodnota nemovitostí. Společnost začala rychle nově nabyté nemovitosti rozprodávat. Macek byl nařčen se střetu zájmů a díky tlaku médií i opozice rezignoval na post místopředsedy ODS (Hrdinová, 2019, Liepoldová, 2016).

Po roce 1992 se ukazuje, že zájem o knihy opadá. To má za následek několikanásobné snižování nákladu výtisků, přetrvává však velké množství titulů. Distribuce knih je také v rukou soukromníků, což znamená, že knihy jsou dodávány do knihkupectví nesystematicky. Zmizely knižní čtvrtky a zákazníci tak nepřicházejí do knihkupectví naráz tak, jak tomu bývalo, jelikož není potřeba si knihu opatřit hned jak přijde do obchodu, ale je možné počkat až bude zlevněna (Šimeček, Trávníček, 2015, 381-445).

V České republice existovalo v roce 1990 asi 1000 knihkupectví (Pistorius, 2019, 36), v roce 2001 se jejich počet zmenšil na necelých 700 (Vašut, Ryba, 2001, 14). Od devadesátých let můžeme pozorovat také vznik knihkupeckých sítí (Knihy Dobrovský, Luxor, Kanzelsberger a další). S nimi souvisí i vznik prodejen s větší plochou, z nichž největší je v současnosti Palác knih Luxor v Praze. Některé nezávislé prodejny se začaly věnovat také prodeji dalšího sortimentu (Šimeček, Trávníček, 2015, 381-445).

5. Současný knižní trh

Mezi hlavní problémy, se kterými se knižní trhy po celém světě musí vypořádat, patří například přechod obchodu s knihami do internetového prostředí. Zde potom mají nespornou výhodu velké společnosti, jako Amazon, které působí na celém světě. Knihy jsou často levnější, než za jakou cenu je prodávají kamenná knihkupectví. Další výhodou je širší nabídka titulů, než jakou zákazník najde v kamenném knihkupectví, nebo možnost objednat si zboží kdykoliv a odkudkoliv, bez omezení otevírací dobou. Podle výzkumu však zákazníci vnímají nakupování online spíše jako doplňkovou službu, která plně nenahrazuje kamenná knihkupectví (Dujardin, Perez Mendoza, 2005).

Dalším aspektem je vznik obchodních center. V těchto centrech můžeme najít knihkupectví, většina z nich však patří do velkých řetězců. To potom odvádí zákazníky od nezávislých knihkupectví, která bývají umístována do center měst. Pro zákazníka je výhodnější nakoupit knihy v obchodním centru spolu s nákupem dalšího zboží (Gregory, Sonderland Saga, Parker, 2022).

Nezávislá knihkupectví tak musí přicházet s novými nápady, jak přilákat zákazníky. To se může dít například specializací na určitý žánr literatury, prodávání dalšího zboží kromě knih, zřízení kavárny v prostorách knihkupectví nebo pořádání různých akcí jako jsou čtenářské kluby, čtení pro děti, autorská čtení a podobně. Zejména v západním světě se z nezávislých knihkupectví potom stávají kulturní a komunitní centra, jejichž význam daleko přesahuje pouhý prodej knih (Gregory, Sonderland Saga, Parker, 2022, Raffaelli, 2020).

Studie z Velké Británie poukazuje na roli knihkupectví v nákupních ulicích, kde řada z nich spolupracuje s dalšími lokálními obchody a místní komunitou na celkové prosperitě města. Nezávislá knihkupectví jsou provozována místními obyvateli, kteří jsou lépe schopni přizpůsobit svou nabídku poptávce a zájmu místní komunity, což je rozdíl od standardizované nabídky velkých knihkupeckých řetězců (Gregory, Sonderland Saga, Parker, 2022). Ve Spojených státech amerických počet nezávislých knihkupců vzrostl mezi lety 2009 a 2018 o 49 %, což Raffaelli připisuje právě důrazu na místní komunitu. Knihkupectví se zde opravdu stávají kulturními centry, která nabízí nejen možnost koupě knih a setkání se s dalšími čtenáři, ale i přednášky na různá témata a další akce. Kromě toho jsou knihkupci schopni poradit zákazníkům a pomoci jim najít ideální knihu díky znalosti své nabídky i svých zákazníků. U nezávislých knihkupců proto často nenajdeme políčku se světovými bestsellery, ale třeba knižní typy od jednotlivých zaměstnanců obchodu (Raffaelli, 2020).

Významným faktorem rozvoje nezávislých knihkupectví je také využívání sociálních sítí, pomocí kterých je knihkupectví schopno vytvořit online komunitu a lépe informovat zákazníky o pořádaných akcích, knižních novinkách a podobně, což také může přilákat další zájemce (Raffealli, 2020).

Jiným způsobem se k novelizaci knihkupectví postavila například Čína, kde vysoké ceny nájmu likvidují některá knihkupectví. Obchody se proto buď stěhují do částí měst s nižším nájmem, nebo se zbavují výdajů na zaměstnancích. V roce 2018 bylo otevřeno první knihkupectví bez obsluhy, kdy je zákazníkovi strhnuta částka za nákup knih z jeho bankovního účtu na základě skenu a technologie rozpoznávající obličej (Marjerison, Yiwen, Jin, 2021).

Kromě nakupování na internetu se objevily také nové formy knih, tedy e-knihy a audioknihy. Zejména e-knihy jsou konkurencí pro tradiční tištěné knihy, hlavně kvůli nižší ceně (Marjerison, Yiwen, Jin, 2021). Cena e-knih v průměru o 60 % nižší než cena knih tištěných. Na poli e-knih výrazně dominuje společnost Amazon, převážně ve Spojených státech a ve Velké Británii, ale i v ostatních zemích. Zdá se však, že obchod s e-knihami začíná stagnovat (Batikas, Gomez-Herrera, Martens, 2015).

E-knihy a audioknihy měly v České republice do roku 2019 základní, 21% sazbu DPH, což je znevýhodňovalo oproti tištěným knihám se sazbou 10 %. V současné době mají e-knihy a audioknihy stejně vysokou sazbu DPH jako tištěné knihy. Prodej e-knih na českém knižním trhu stále roste, v roce 2020 vzrostl o 35 %, v roce 2021 se růst zpomalil na 15 %. Cena e-knih se pohybovala okolo 68 % ceny tištěné knihy v případě beletrie, v případě odborné literatury a učebnic se jednalo o 85 % (SČKN, 2022).

I když je v České republice na knihy uplatňována snížená sazba DPH (10 %), stále patří mezi nejvyšší v Evropě. Stejnou hodnotu sazby DPH mají knihy ve Finsku, Rakousku, Slovensku a Srbsku, vyšší sazbu mají jen knihy v Dánsku (25 %). Některé země mají na knihy nulovou sazbu (Irsko, Norsko, Velká Británie), v ostatních zemích se sazba DPH na knihy pohybuje okolo 5 % (SČKN, 2022).

V některých zemích Evropy (například Německo a Rakousko) je zavedena fixní cena knih, což může být také řešením konkurence mezi velkými knižními řetězci a nezávislými knihkupci.

V rámci Evropy stouply příjmy z prodeje knih v roce 2021 o 6,31 % oproti roku 2020 a to na 23,6 miliard Euro. Více než 80 % příjmů z prodeje knih v jednotlivých státech tvoří jejich

domácí trhy. Podíl nákupů na internetu stále roste a v roce 2021 již tvořil téměř 30 % příjmů z prodeje knih (Curcic, 2023).

V roce 2021 bylo v Evropě vydáno asi 575 000 nových knižních titulů. Česká republika do tohoto množství přispěla 14 200 tituly. Zatímco v Evropě počet vydaných knih oproti roku 2020 klesl, česká produkce stoupla o 5 % (European Book Publishing Statistics 2021, 2022, SČKN, 2022).

6. Výsledky

V databázi bylo dohromady zaevidováno 655 knihkupectví na území České republiky. Jak ukazuje Tabulka 1, 132 z nich, tedy více než 20 % z nich, se nachází v Praze. Dále se nejvíce knihkupectví nachází v Jihomoravském kraji, z nich je však více než polovina v Brně (40 ze 72). 51 knihkupectví se shodně nachází v Moravskoslezském a Středočeském kraji. Naopak nejméně knihkupectví je v kraji Karlovarském, a to pouze 14. Vzhledem k rozdílné velikosti a počtu obyvatel jednotlivých krajů je však třeba takový rozdíl očekávat.

Tabulka 1 Počet knihkupectví v ČR podle krajů

Kraj	Počet obyvatel	Počet knihkupectví	Poměr z celkového počtu knihkupectví [%]	Počet knihkupectví na 100 000 obyvatel
Hlavní město Praha	1 275 406	132	20,15	10,35
Jihomoravský	1 184 568	72	10,99	6,08
Moravskoslezský	1 177 989	51	7,79	4,33
Středočeský	1 386 824	51	7,79	3,68
Jihočeský	637 047	48	7,33	7,53
Královéhradecký	542 583	43	6,56	7,93
Olomoucký	622 930	43	6,56	6,90
Vysočina	504 025	40	6,11	7,94
Ústecký	798 898	35	5,34	4,38
Zlínský	572 432	35	5,34	6,11
Pardubický	514 518	32	4,89	6,22
Liberecký	437 570	31	4,73	7,08
Plzeňský	578 707	28	4,27	4,84
Karlovarský	283 210	14	2,14	4,94
Česká republika	10 516 707	655	100,00	6,23

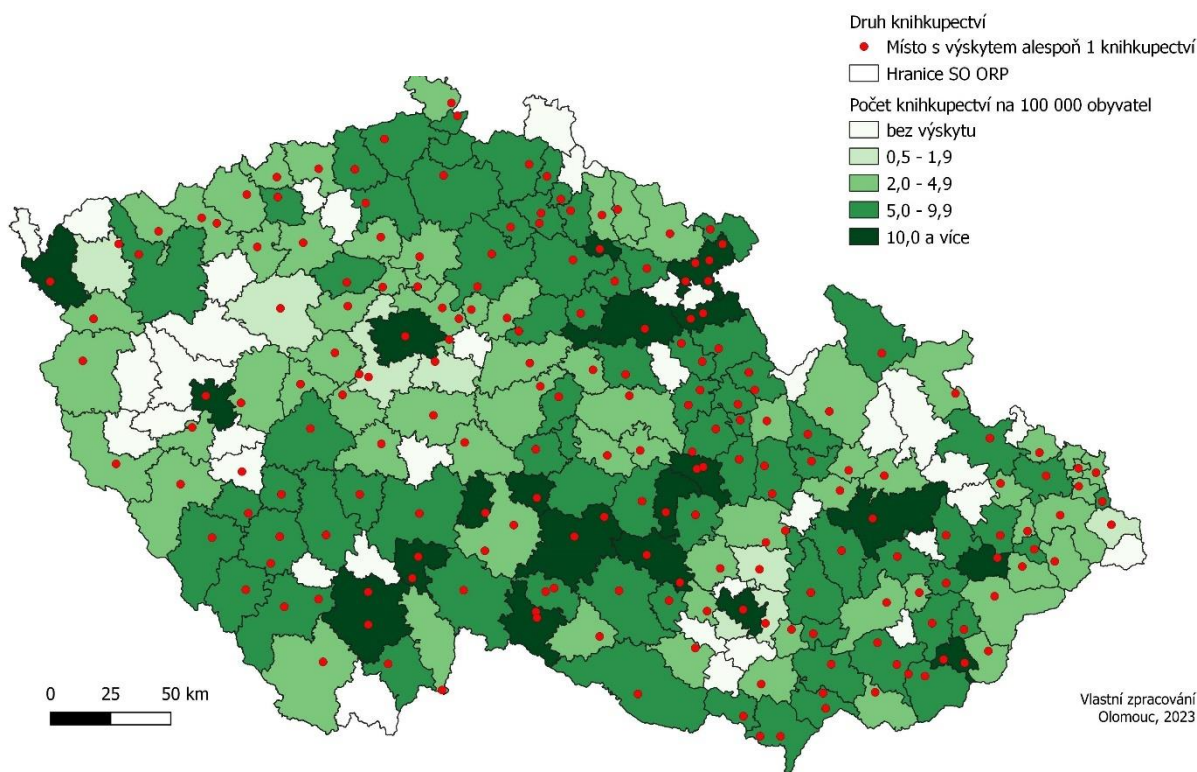
Zdroj: ČSÚ, Malý lexikon obcí – 2022, dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/171348135/32019922004.pdf/4de81ceb-2e9d-4b11-9b7f-6cc7d07e368e?version=1.1>

K lepšímu porovnání krajů byl počet knihkupectví přepočten na 100 000 obyvatel. I když Karlovarský kraj má pouze 14 knihkupectví, na každých 100 000 obyvatel připadá téměř pět (4,94) knihkupectví, ve Středočeském kraji je jich pouze 3,68, což je nejnižší hodnota ze všech krajů. Průměrně se v jednom kraji (včetně hlavního města Prahy) nachází 6,31 knihkupectví na 100 000 obyvatel. Mezi průměrné kraje tedy můžeme zařadit Jihomoravský (6,08), Zlínský (6,11) a Pardubický (6,22). Kromě Středočeského kraje jsou výrazně podprůměrné také Moravskoslezský kraj (4,33) a Ústecký kraj (4,38). Kromě Prahy, s počtem 10,35, se nejvíce

knihkupectví na 100 000 obyvatel nachází v kraji Vysočina, a to 7,94, a v Královéhradeckém kraji (7,93). Hodnoty větší než 7 dosahují také Jihočeský (7,53) a Liberecký (7,08) kraj.

Mezi okresy v počtu knihkupectví dominují ty, v nichž se nachází krajská města, jako Brno-město se 40 knihkupectvími, Olomouc (24), či Ostrava-město (22). Naopak nejméně knihkupectví se nachází v okresech přímo sousedících s velkými městy, například Praha-západ či Plzeň-jih. Okres Plzeň-sever je jediným okresem kde není evidováno ani jedno knihkupectví. V Plzeňském kraji je výrazný nepoměr v rozložení knihkupectví, kdy se 19 z celkových 28 prodejen nachází v okrese Plzeň-město. Naopak nejrovněji rozložená jsou knihkupectví v Ústeckém kraji, kde se z celkových 35 obchodů 6 nachází v okresech Ústí nad Labem a Děčín, 5 prodejen je shodně v okresech Chomutov, Litoměřice, Most a Teplice a poslední 3 knihkupectví jsou v okrese Louny.

Obrázek 1 Mapa výskytu knihkupectví v České republice, 2023

Zdroje: ČSÚ, Malý lexikon obcí – 2022, dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/171348135/32019922004.pdf/4de81ceb-2e9d-4b11-9b7f-6cc7d07e368e?version=1.1>

Obrázek 1 ukazuje počet knihkupectví v přepočtu na 10 000 obyvatel na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Zároveň můžeme vidět v kolika obcích daného území se nachází alespoň jedna prodejna s knihami. Ani jedno knihkupectví se nenachází ve 36 z 206

správních obvodů ORP. Těch je nejvíce v Plzeňském (7) a Moravskoslezském kraji (6) kraji. Naopak alespoň jedno knihkupectví v každém správním obvodu se nachází v kraji Vysočina.

V jednom správním obvodu obce s rozšířenou působností se nachází průměrně 0,5 knihkupectví na 10 000 obyvatel. Vezmeme-li v úvahu pouze SO ORP, ve kterých je alespoň jedno knihkupectví, stoupne tato hodnota na 0,6 knihkupectví na 10 000 obyvatel. Správním obvodem s nejvyšší hodnotou (21,7) je SO ORP Pacov nacházející se v kraji Vysočina. Mezi SO ORP, kde se nachází více než 1 knihkupectví na 10 000 obyvatel patří například Polička (15,4), Nová Paka (15,3), Soběslav (13,7), Valašské Meziříčí (12,1), Cheb (10,4), či Náchod (10,1) a krajská města Olomouc (12,8), Jihlava (12,0), České Budějovice (11,7), Brno (10,5), Hradec Králové (10,4) a Plzeň (10,1). V Praze potom je 10,3 knihkupectví na 10 000 obyvatel.

Mezi správní obvody obcí s rozšířenou působností s nejnižšími hodnotami (kromě těch, kde hodnota je 0) patří Černošice (0,7), Říčany, Šlapanice a Sokolov (shodně 1,4). Kromě Sokolova jsou tyto SO ORP v bezprostředním sousedství Prahy, resp. Brna a lze tedy předpokládat, že jejich obyvatelé z velké části dojíždí pravidelně do těchto měst, a je pro ně tedy výhodnější tam i nakupovat.

Totéž lze říci i o některých SO ORP bez knihkupectví. Největší koncentrace jich je v Plzeňském kraji. Správní obvody ORP bez knihkupectví mají v průměru pouze 19 731 obyvatel, což je výrazně nižší hodnota, než je celorepublikový průměr počtu obyvatel v SO ORP (ten činí 51 052 obyvatel). Nižší počet obyvatel může být jednou z příčin absence knihkupectví. Další příčinou může být absence regionálního centra v daném SO ORP (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019), což je případ Plzeňského či Jihomoravského kraje. Moravskoslezský, Karlovarský a Ústecký kraj patří mezi strukturálně postižené kraje, které se vyznačují nižším ekonomickým růstem a jsou tak méně atraktivní pro podnikání. Některé další SO ORP bez knihkupectví patří mezi hospodářsky a sociálně ohrožená území, jedná se zejména o správní obvody v pohraničí.

Ve většině (147) správních obvodů se nachází knihkupectví pouze v jedné obci, ve 20 z nich ve dvou obcích – například SO ORP Uherské Hradiště, Velké Meziříčí, Pelhřimov, Dobruška nebo Kadaň. V SO ORP Mladá Boleslav a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav je knihkupectví ve třech obcích, V SO ORP Náchod dokonce v pěti obcích, jak můžeme vidět na Obrázku 1.

Tabulka 2 Knihkupectví v ČR podle velikosti obce

Počet obyvatel	Počet obcí	Podíl na celkovém počtu obcí [%]	Počet knihkupectví	Podíl na celkovém počtu knihkupectví [%]
do 4999	24	12,12	26	3,97
5000-9999	57	28,79	65	9,92
10000-19999	57	28,79	89	13,59
20000-49999	43	21,72	137	20,92
50000-99999	12	6,06	112	17,10
100000-199999	2	1,01	32	4,89
200000+	3	1,52	194	29,62
celkem	198	100,00	655	100,00

Zdroj: vlastní zpracování

Alespoň jedno knihkupectví se nachází celkem ve 198 obcích České republiky. Jak je patrné z Tabulky 2, téměř 30 % z nich se nachází ve třech největších městech. Druhý největší počet knihkupectví se nachází v městech s 20000-49999 obyvateli. Jedná se o 137 prodejen, což odpovídá více než 20 %. Nejpočetnějšími skupinami měst s alespoň jedním knihkupectvím jsou obce v kategorii 5000-9999 obyvatel a 10000-19999 obyvatel. V obou kategoriích je shodně 57 obcí, podíl na celkovém počtu knihkupectví v těchto městech je však pouze 9,92 %, resp. 13,59 %.

Vůbec nejmenší obcí s knihkupectvím je Kostelní Vydří se 156 obyvateli. Nachází se zde jedna z poboček Karmelitánského knihkupectví, a to přímo v budově kláštera u zdejšího poutního místa.

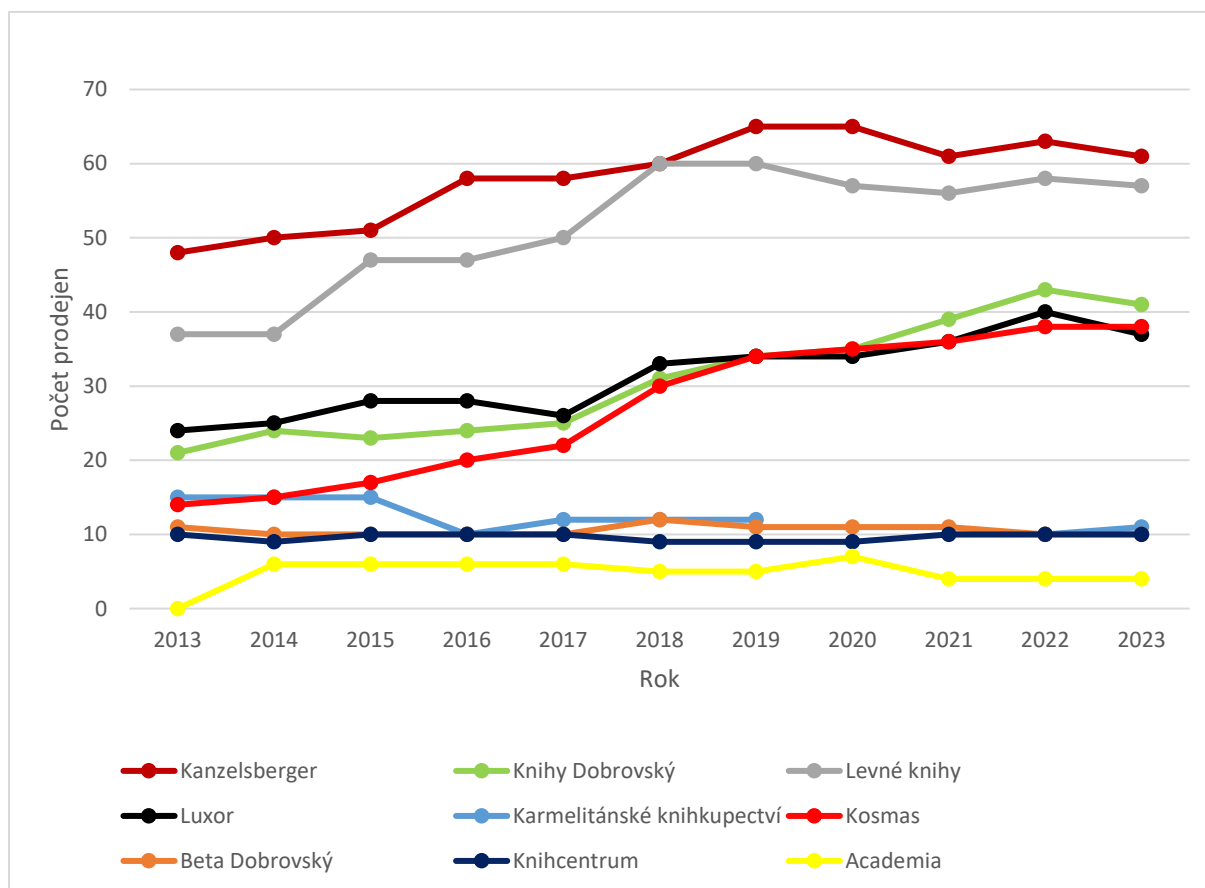
6.1 Knihkupecké řetězce

Karmelitánské knihkupectví patří mezi jeden z knihkupeckých řetězců, které jsou identifikovány ve zprávě Svazu českých knihkupců a nakladatelů. Dále se mezi ně řadí Knihy Dobrovský, Luxor, Levné Knihy, Kanzelsberger, Kosmas, Dobrovský BETA, Knihcentrum a Academia. Do těchto řetězců náleží v současné době 269 prodejen v 82 obcích.

Ve zprávách SČKN (2013-2022) můžeme pozorovat vývoj počtu prodejen jednotlivých knihkupeckých řetězců, který je také znázorněn na Obrázku 2.

Lze vidět celkový růst počtu prodejen jednotlivých knihkupeckých řetězců. Největší rozdíl v počtu prodejen můžeme zaznamenat u knihkupectví Kosmas, pod které nyní patří 38

knihkupectví, tedy o 24 více než v roce 2013. Výrazný růst v počtu prodejen mají také Levné knihy a Knihy Dobrovský, obě firmy mají o 20 knihkupectví více než v roce 2013. Vůbec největší počet knihkupectví ve sledovaném období vlastnila firma Kanzelsberger, a to 65 poboček v letech 2019 a 2020.

Obrázek 2 Vývoj počtu prodejen řetězových knihkupectví v ČR, 2013-2023
Zdroj: SČKN, Zpráva o českém knižním trhu 2013-2022, webové stránky knihkupectví

Kromě Karmelitánského knihkupectví, žádný z řetězců nemá pobočku v obci s méně než 5000 obyvateli. Jak můžeme vidět v tabulce 3, v obcích s počtem obyvatel 5000-9999 mají pobočku knihkupectví Kosmas a Kanzelsberger. Kanzelsberger také vlastní více než polovinu všech prodejen řetězových knihkupectví v obcích s 10 000-19 999 obyvateli.

Naopak Knihy Dobrovský a Luxor se soustředí spíše do velkých měst. S tím také souvisí umístování prodejen do nákupních center. Jak Knihy Dobrovský, tak Luxor mají většinu svých poboček právě v obchodním centru. Naopak Kosmas a Kanzelsberger se v nich téměř nevyskytují. Žádnou pobočku v obchodním centru nemá také Karmelitánské knihkupectví, jehož pobočky se nachází v městech se sídlem biskupství či na poutních místech (Kostelní Vydří, Velehrad). Jedná se o knihkupecký řetězec, který se zaměřuje převážně na křesťanskou literaturu.

Knihkupeckým řetězcem s nejmenším počtem prodejen je Academia, jejíž pobočky nalezneme pouze v Praze (3) a v Brně (1). Tato knihkupectví jsou zaměřena na odbornou, popřípadě populárně-naučnou literaturu.

Tabulka 3 Počet prodejen knihkupeckých řetězců podle velikosti obce

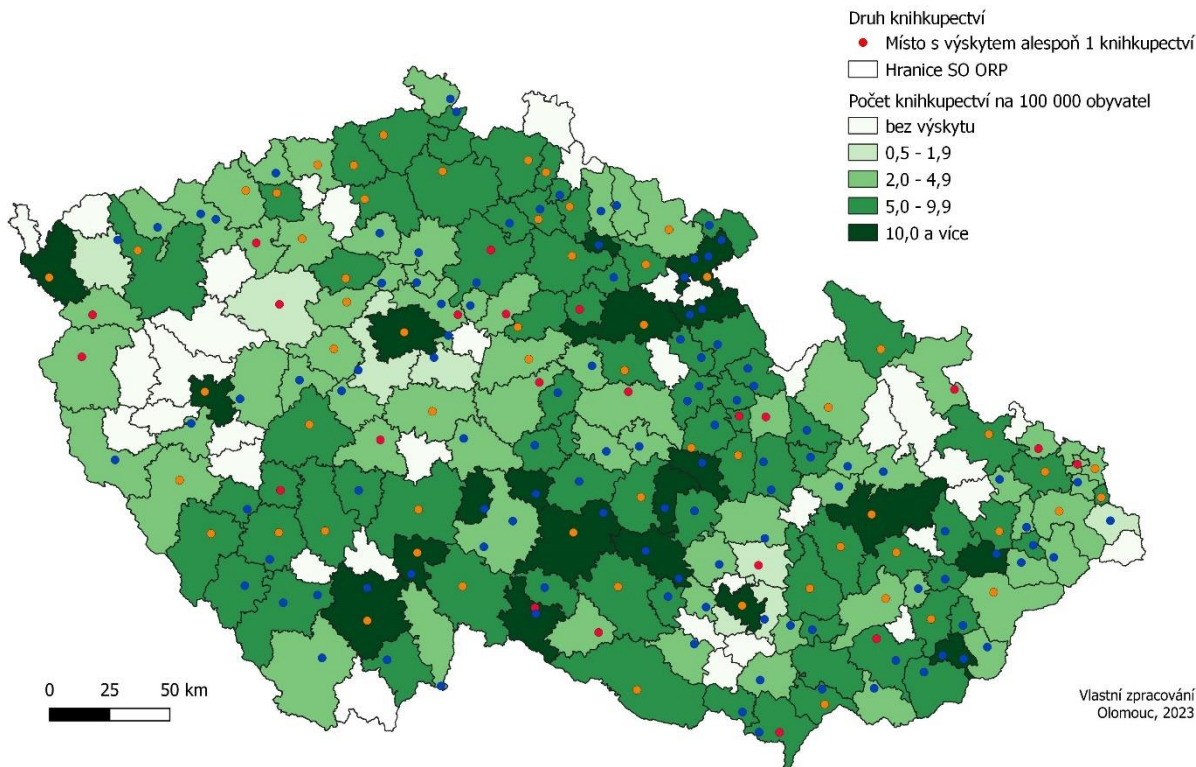
Počet obyvatel	Academia	BETA Dobrovský	Kanzelsberger	Karmelitánské knihkupectví	Knihcentrum	Knihy Dobrovský	Kosmas	Levné Knihy	Luxor
do 4999	0	0	0	2	0	0	0	0	0
5000-9999	0	0	3	0	0	0	4	0	0
10000-19999	0	0	12	0	3	1	6	1	0
20000-49999	0	3	25	1	2	5	11	16	6
50000-99999	0	5	9	5	2	11	7	13	11
100000-199999	0	1	1	1	0	5	2	6	2
200000+	4	1	11	2	3	19	8	21	18

Zdroj: vlastní zpracování podle webových stránek jednotlivých knihkupeckých řetězců

Ostatní knihkupecké řetězce nemají speciální zaměření a můžeme v nich najít knihy všeho druhu, od románů a thrillerů přes knihy o osobním rozvoji až po učebnice. I když hlavním sortimentem jsou knihy, můžeme v těchto prodejnách najít také drobné dárkové předměty, papírnické potřeby či společenské hry.

6.2 Nezávislá knihkupectví

V databázi bylo zaevidováno celkem 388 obchodů, které nepatří podle SČKN mezi knihkupecké řetězce. Neznamená to však, že všechna nezávislá knihkupectví mají pouze jednu pobočku. Alespoň jedno nezávislé knihkupectví je v 174 obcích České republiky a ve 116 obcích se nachází alespoň jedno nezávislé knihkupectví, ale ani jedno patřící do knihkupeckého řetězce. Na rozdíl od knihkupeckých řetězců, nezávislá knihkupectví se nachází i v obcích s počtem obyvatel menším než 5000. Na obrázku 3 můžeme vidět prostorové rozmístění knihkupectví podle toho, zda se v dané obci nachází pouze nezávislé knihkupectví, pouze prodejna knihkupeckého řetězce či oba typy.

Obrázek 3 Prostorové rozložení jednotlivých typů knihkupectví v ČR

Zdroj: ČSÚ, Malý Lexikon obcí – 2022, dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/171348135/32019922004.pdf/4de81ceb-2e9d-4b11-9b7f-6cc7d07e368e?version=1.1>

U nezávislých knihkupectví je zaměření na určitý druh literatury poněkud častější. Existují knihkupectví zaměřená na esoteriku (Rituál, Poznání, Kamala), sci-fi a fantasy knihkupectví (Arrakis, Fantasy knihkupectví), dětská knihkupectví (Dlouhá punčocha, Zlatá velryba), knihkupectví s cizojazyčnou literaturou (mezi ně patří i Oxford Bookshop, který má osm poboček, ale v nejnovější zprávě SČKN není zařazen mezi knihkupecké řetězce), či náboženská knihkupectví (Malice Cyrilometodějská, AVE). K nezávislým knihkupectvím patří také prodejny nakladatelství (Flétna, Paulínky, Portál) a univerzitní knihkupectví či prodejny skript a další odborné literatury. Některá nezávislá knihkupectví sdružují knihkupectví s papírnictvím či hračkářstvím, případně je jejich součástí kavárna nebo čajovna. Dále mohou být zapojeny do služeb Zásilkovna, Balíkovna a další.

7. Diskuse k výsledkům

Z historického hlediska máme podrobnější informace o prostorovém rozložení knihkupectví ze statistických zpráv z poslední třetiny 19. století, kdy bylo evidováno více než 350 knihkupectví na našem území. Statistické zprávy nerozlišují, zda se jednalo o knihkupectví české či německé. V některých zprávách je uvedeno, co za knihy se v daném knihkupectví prodávalo – učebnice, náboženské knihy, popřípadě i noty, nebo pouze knihy obecně.

Co se týká prostorového rozložení, oproti současnému stavu se nacházelo větší množství knihkupectví v oblasti Slezska. Ještě ve 30. letech minulého století se knihkupectví nacházelo na více než dvojnásobku míst oproti současnému stavu. Od 40. let se počet knihkupectví příliš neměnil. V době komunistického režimu byl český knižní trh postižený cenzurou, což vedlo k vydávání literatury neoficiální cestou, a není proto možné získat přesné informace o knižní produkci ani její distribuci, natož čtenářích. V rámci privatizace po revoluci se některá knihkupectví vrátila zpět do soukromého vlastnictví, některá však zanikla, což může vysvětlovat, proč je knihkupectví jen v necelých dvou stech obcí.

Mnoho prodejen knihkupeckých řetězců se v současné době nachází v nákupních centrech, jejichž vznik je jeden z projevů globalizace. Dalším projevem globalizace je vznik a rozrůstání se knihkupeckých řetězců. Ty největší v České republice dosahují počtu okolo 60 poboček. Soustřeďují se do větších nebo středně velkých měst, což je případ knihkupectví Kosmas a Kanzelsberger. V jednotlivých pobočkách je nabízena standardizovaná nabídka knih. Zákazníci dále mohou využívat e-shop, včetně možnosti vyzvednutí objednávky na prodejně. E-shop provozují i mnohá nezávislá knihkupectví, zdaleka však ne všechna. Na českém knižním trhu potom mohou působit i zahraniční společnosti, zejména pokud jde o nákup knih v elektronické podobě (e-knihy, audioknihy) v angličtině či v jiném jazyce, čímž je český knižní trh oslabován.

V rámci výzkumu faktorů ovlivňujících výskyt knihkupectví v České republice byla provedena korelační analýza. Byl zjišťován vztah mezi výskytem knihkupectví a indexem stáří, podílem nezaměstnaných osob, podílem osob s vysokoškolským vzděláním, mírou urbanizace a počtem knihoven na 10 000, resp. 100 000 obyvatel. Na úrovni SO ORP nebyla zjištěna výraznější korelace mezi žádným z faktorů a přítomností knihkupectví, jak lze vidět v tabulce 5.

Tabulka 4 Data za kraje ČR pro korelační analýzu

kraj	Počet veřejných knihoven na 100 000 osob	Míra urbanizace [%]	Podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí [%]	Index stáří [%]	Podíl nezaměstnaných osob [%]
Jihočeský	81,94	63,31	10,85	133,59	2,97
Jihomoravský	55,13	61,36	14,67	125,52	4,36
Karlovarský	37,07	81,29	6,98	141,85	4,31
Královéhradecký	68,75	65,71	10,13	142,91	3,19
Liberecký	43,42	76,80	9,64	128,45	3,97
Moravskoslezský	24,45	73,38	11,24	135,87	5,06
Olomoucký	65,50	56,08	11,43	136,35	3,63
Pardubický	78,71	60,82	9,91	130,60	2,93
Plzeňský	80,18	66,20	10,40	134,26	2,88
Středočeský	58,05	50,93	11,46	105,43	3,26
Ústecký	34,80	78,71	7,57	128,40	5,68
Vysočina	105,95	55,75	9,51	134,51	2,99
Zlínský	52,06	58,23	11,25	140,78	2,86

Zdroj: vlastní zpracování podle Veřejné databáze ČSÚ: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afz=uziv-dotaz#k=5&pvokc=100&uroven=30&w=

Evidence knihoven, Ministerstvo kultury, 2023, dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/evidence-knihoven_15_2_2023-16540.xlsx

A Malý lexikon obcí ČR – 2022, ČSÚ, dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/171348135/32019922005.pdf/6f8a8a22-f76e-4604-a3e7-85795fdc6769?version=1.1>

Tabulka 5 Výsledky korelační analýzy dle jednotlivých faktorů

Faktor	SO ORP		Kraje	
	Pearsonův koeficient	Spearmanův koeficient	Pearsonův koeficient	Spearmanův koeficient
Index stáří	0,24	0,23	0,47	0,30
Podíl nezaměstnaných osob	-0,16	-0,11	-0,31	-0,28
Podíl osob s vysokoškolským vzděláním	0,19	0,18	0,10	-0,23
Míra urbanizace	0,10	0,09	-0,22	-0,23
Počet knihoven na 100 000 obyvatel	0,11	0,13	0,54	0,51

Zdroj: vlastní zpracování

Jak lze vidět v tabulce 5, na úrovni krajů (bez Hlavního města Prahy) můžeme pozorovat korelaci mezi výskytem knihoven a výskytem knihkupectví, tedy čím větší je počet knihoven na 100 000 obyvatel, tím větší je i počet knihkupectví na 100 000 obyvatel. Slabší vliv má také index stáří. Opačný vliv na výskyt knihkupectví má podíl nezaměstnaných osob, tedy čím větší

je podíl nezaměstnaných osob, tím menší je počet knihkupectví na 100 000 osob. Jednotlivé hodnoty daných faktorů v krajích ukazuje tabulka 4. Mezi dalšími faktory nebyla zjištěna korelace ani na krajské úrovni.

8. Závěr

Tato bakalářská práce se věnovala českému knižnímu trhu a jeho různým aspektům, především však geografickému rozmístění jednotlivých knihkupectví. Byla sestavena databáze na základě veřejně dostupných zdrojů, podle které potom byly vytvořeny mapy knihkupectví na území České republiky.

Důraz byl kladen na určité aspekty knižního trhu, které figurují ve výzkumných otázkách. Výzkumná otázka 1 (Jak se promítá historie českého knižního trhu do jeho současného stavu?) ukázala vývoj knižního trhu od jeho prvopočátků ve starověku až po novodobou historii. Český knižní trh takový, jaký je teď byl nejvíce ovlivněn děním po roce 1989, zejména ukončením cenzury a privatizací.

Vliv na český knižní trh má také globalizace (Výzkumná otázka 2: Jaký je vliv globalizace na český knižní trh?) a to především vznik obchodních center a také velké obchodní řetězce, které v současné době provozují celkem 269 knihkupectví na našem území. Digitalizace je dalším faktorem ovlivňujícím knižní trh, a to jak vznikem nových forem knih – e-knihy a audioknihy – tak možností nakupovat přes internet, a to i ze zahraničí.

Pro zodpovězení poslední výzkumné otázky (Existují v prostorovém rozložení knihkupectví v ČR signifikantní regionální rozdíly? Pokud ano, čím jsou způsobeny?) byla provedena korelační analýza, která srovnávala počet knihkupectví na 100 000 obyvatel a počet knihoven na 100 000 obyvatel, index stáří, podíl nezaměstnaných osob, míru urbanizace a podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním. Na krajské úrovni byla nalezena korelace mezi výskytem knihoven a knihkupectví. Negativně naopak výskyt knihkupectví ovlivňuje podíl nezaměstnaných osob.

9. Summary

The thesis focuses on the Czech book market and bookstores. A database of the bookstores in the Czech Republic was made, using Internet resources such as the Czech Booksellers and Publishers Association webpage (www.sckn.cz) and their yearly reports of the Czech book market. Tools such as Google Maps and Mapy.cz were used as well to verify the existence of certain bookstores. Only brick and mortar stores were included, because the purpose of this thesis was to make a spatial analysis.

Both Czech and foreign literature was researched to find various aspects affecting the book market and its workings. This included retail in general, history of the book market and various trends in the current bookselling process, such as globalisation, the emergence of e-books and audiobooks and the role of chain retailers and independent bookstores.

The book market history stems from ancient Egypt and the invention of papyrus scrolls, which were used to keep household records first, but on which were poems and myths written as well. The Greeks and the Romans used papyrus scrolls as well and literacy was spreading across Europe. The Roman invention of the parchment changed the way in which the books were read and instead of a scroll, they invented the codex – sheets of parchment bound together on one side, which also allowed for both sides of the parchment to be written on. The Bible was bound in this form and as Christianity spread through Europe, so did the codex, which does look very similar to what modern books look like.

The invention of the printing press in the 15th century changed the way books were made. Up until then, the books had been handwritten and illuminated, mostly in convents, which took a lot of time and effort and therefore the price of the book was very high. However, every handwritten book looked different but with the usage of the printing press, the books looked the same and lost some of their artistic value.

Most of the books published were religious - The Bible, prayer books, books of songs and psalms. With the emergency of universities, books started to serve scientific purposes as well. Gradually, other genres, such as the novel, started to emerge as well, using the native tongue of the writer instead of Latin (which had been prevalent before). The jobs of the book industry started to separate and the printer, the publisher, the bookbinder and the bookseller, which used to be often a single person became distinct occupations.

The Czech booksellers had close ties to German book markets, especially the ones in Leipzig and Augsburg. Up until the 19th century, most books found in the Czech Crown lands were written in German, which slowly changed. Bookshops were flourishing and in the last third of the 19th century, there were more than 350 of them in Bohemia, Moravia, and Silesia. Their number grew still up until the 1940s. During the Communist regime, the book market data aren't reliable enough, as strict censorship was in place and a lot of books were written and sold in secret or they were written by emigrants in different countries and secretly imported to Czechia. All bookshops were in the possession of the state as was the book distribution. After the Velvet Revolution in 1989, the bookshops were privatized, however not all of them remained bookshops for long. With the influence of globalization, chain bookstores began to emerge.

Nowadays 269 bookstores are a part of a bookstore chain, with the largest one owning more than 60 stores. A lot of the chain bookstores are in shopping centres, whereas the independent bookstores are not.

The spatial analysis revealed that the most bookstores per 100 000 people are found in Prague, the Vysočina region and the Hradec Králové region. On the other hand, the least of them are found in the Central Bohemia region, the Moravian-Silesian region and the Ústí nad Labem region. There is some correlation between the number of public libraries and the bookstores. Also the existence of a bookstore in a region might be negatively impacted by a higher share of unemployed people.

The bookstores are mostly found in cities with population over 200 000 people - Prague, Brno and Ostrava. Over 20 % of the bookstores are situated in towns with population between 20 000 and 49 999 people. Only 26 out of the total of 655 bookstores are in towns with population less than 5000 people.

10. Seznam literatury

10.1 Použitá literatura

ANTOŠ, Marek, *Děravá knihkupecká síť*, přípr. Příběh, M. Lidové noviny [Vydání Praha]. Praha: Lidové noviny, 29.08.1991, 4(201), s. 6. ISSN 0862-5921. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:96e71630-8e68-11e8-bb44-5ef3fc9ae867>

BALAŠTÍK Miroslav a Jaroslav CÍSAŘ, *Transformace knižního trhu a literatury po listopadu 1989* in BARANČICOVÁ, Svatava, ed. *Studie současného stavu podpory umění*. Svazek I., Definice, historie, transformace, reflexe, vzdělávání a výchova. V Praze: Institut umění - Divadelní ústav, 2009, 85-94. ISBN 978-80-7008-235-5

BATIKAS, Michail, Estrella GOMEZ-HERRERA a Bertin MARTENS. *Geographic Fragmentation in the EU Market for e-Books: The case of Amazon* [online]. Institute for Prospective Technological Studies Digital Economy, 2015 [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://joint-research-centre.ec.europa.eu/system/files/2015-12/JRC98022.pdf>. Digital Economy Working Paper.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Kulturní průmysly v ČR: Audiovizuální a mediální sektor: 4. Knihy a tisk* [online]. 2021, s. 16-29 [cit. 2023-01-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/142872066/09000421k5.pdf/4dd1306d-74f7-468d-aa82-6e53f89965f2?version=1.1>

CURCIC, Dimitrije. : *Book Publishing in Europe*. *Wordsrated* [online]. Taunton, 2023 [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://wordsrated.com/book-publishing-in-europe/>

DUJARDIN, Capucine a Jorge Arturo PEREZ MENDOZA. *New challenges for the book retail industry* [online]. Jönköping, 2005 [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:3863/FULLTEXT01.pdf>. Master's thesis within Business Administration. Jönköping University.

European Book Publishing Statistics 2021 [online], 2022. Federation of European Publishers [cit. 2023-05-01]. Dostupné z: <https://fep-fee.eu/European-Book-Publishing-1467>

GREGORY, Chris, Regine SONDERLAND SAGA a Cathy PARKER. *Booksellers as placemakers: the contribution of booksellers to the vitality and viability of high streets*. Booksellers Association of the UK & Ireland, 2022. Dostupné také z: <https://www.booksellers.org.uk/industryinfo/industryinfo/latestnews/New-research-finds-bookshops-lead-the-way-in-contr>

HRDINOVÁ, Radka, 2019. *Macek a Knižní velkoobchod. Kauzu politik ustál, následků se už nezbavil* [online]. [cit. 2023-05-01]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/miroslav-macek-ods-privatizace-knizni-velkoobchod-politika-kariera-30-let-svobody.A190603_150407_domaci_pmk

KRIŽAN, František a Viliam LAUKO. *Geografia maloobchodu: Úvod do problematiky*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2014. ISBN 978-80-223-3542-3.

LIEPOLDOVÁ, Tereza, 2016. *Proč se nepovedla privatizace Knižního velkoobchodu?* [online]. [cit. 2023-05-01]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/proc-se-nepovedla-privatizace-knizniho-velkoobchodu-6233703>

MADLOVÁ, Claire, Michael WÖGERBAUER a Petr PÍŠA. *Na cestě k "výborně zřízenému knihkupectví": protagonisté, podniky a síť knižního trhu v Čechách (1749-1848)*. Praha: Academia, 2019. Knižní kultura. ISBN 978-80-200-3054-2.

MARJERISON, Rob K., Gui YIWEN a Hao JIN. The dilemma of brick and mortar bookstores: An exploration of trends, consumer motives and perceptions, and possible paths to sustainability. *Review of Integrative Business and Economics Research* [online]. GMP Press & Printing Co., 2021, **10**(3), 39-67 [cit. 2023-04-20]. ISSN 2304-1013. Dostupné z: <https://hdl.handle.net/20.500.12540/466>

PISTORIUS, Vladimír. *Jak se dělá kniha: příručka pro nakladatele*. Čtvrté, aktualizované vydání. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2019. ISBN 978-80-7579-059-0.

RAFFEALLI, Ryan L. (2020): Reinventing retail: The novel resurgence of independent bookstores. Harvard business school, working paper, No. 20-068.

ŠIMEČEK, Zdeněk a Jiří TRÁVNÍČEK. *Knihy kupovati--: dějiny knižního trhu v českých zemích*. Dotisk prvního vydání. Praha: Academia, 2014. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-2404-6.

SPIPKOVÁ, Jana. *Geografie maloobchodu a spotřeby: věda o nakupování*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-1951-4.

STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2021+. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2019. Dostupné také z: https://mmr.cz/getmedia/fd06e279-4f0b-4f0f-8a43-2653598b5602/SRR21-brozura-A5-tisk-10_10_2019.pdf.aspx?ext=.pdf

SZCZYRBA, Zdeněk. *Maloobchod v ČR po roce 1989: vývoj a trendy se zaměřením na geografickou organizaci*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1274-8.

VAŠUT Jan a Jiří RYBA, *Výsledky průzkumu knihkupecké sítě – I, II, III*. Knihkupec a nakladatel 6 a 7, 2001 a 2002, č. 6, 7-8 a 1, s. 14, 21-22, a 15-16.

10.2 Statistické zprávy, podklady pro databázi

- Academia knihkupectví* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.academia.cz/>
- Almanach Labyrint* [online], 2023. Labyrint [cit. 2022]. Dostupné z: <https://www.almanachlabyrint.cz/knihkupectvi/>
- Český statistický úřad: *Veřejná databáze* [online]. 2023 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=home>
- Český statistický úřad: *Veřejná databáze* [online]. 2023 [cit. 2023-05-1]. Dostupné z: : <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=5&pvokc=100&uroven=30&w=>
- Databáze členů SČKN*, 2017. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. Svaz českých knihkupců a nakladatelů [cit. 2022]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/databaze-clenu-sckn/>
- Dobrovský: Přehled maloobchodní sítě firmy Pavel Dobrovský – BETA s.r.o.* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <http://www.dobrovsky.cz/knihkupectvi.html>
- Dům knihy: prodejny* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.dumknihy.cz/prodejny>
- Evidence knihoven*, Ministerstvo kultury, 2023, [online] dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/evidence-knihoven_15_2_2023-16540.xlsx
- Karmelitánské nakladatelství: Karmelitánská knihkupectví v České republice* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <http://www.kna.cz/prodejny/>
- Knihy Dobrovský* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.knihydobrovsky.cz/prodejny>
- Knihy mají zelenou* [online], 2021. [cit. 2022]. Dostupné z: <https://knihymajizelenou.cz/>
- Kosmas: Prodejny* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/knihkupectvi>
- Levné knihy: Prodejny levných knih* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.levneknihy.cz/prodejny/>
- Luxor: Naše prodejny* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: https://www.luxor.cz/pobocky?_gl=1*1im9z68*_up*MQ..&gclid=CjwKCAiA3KefBhByEiwAi2LDHIXCxnOaD-J1k4u2o32Cob24Aff0WzRljN1OF5krz8JjZP9A5wb4FRoCsSsQAvD_BwE
- Malý lexikon obcí České republiky - 2022: Velikostní skupiny obcí podle krajů, SO ORP - počet obyvatel*, 2022. Český statistický úřad. Dostupné také z: <https://www.czso.cz/documents/10180/171348135/32019922004.pdf/4de81ceb-2e9d-4b11-9b7f-6cc7d07e368e?version=1.1>
- Malý lexikon obcí České republiky - 2022: Velikostní skupiny obcí podle krajů, SO ORP – podíl obyvatel v %*, 2022. Český statistický úřad. Dostupné také z: <https://www.czso.cz/documents/10180/171348135/32019922005.pdf/6f8a8a22-f76e-4604-a3e7-85795fdc6769?version=1.1>

Obchodní a živnostenská komora (Brno, Česko) a Obchodní a živnostenská komora (Olomouc, Česko). *Statistik der Industrie Mährens*. Brünn: C. Winkler (Winkler & Wehowski), 1882. sv. 1, s. 42-45. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:1c9371c7-eeaf-4a70-91b0-cfe1f8120d98>

Obchodní a živnostenská komora (Praha, Česko). *Statistická zpráva obchodní a živnostenské komory v Praze za rok 1885: podaná vysokému c.k. ministerstvu obchodu*. V Praze: Nákladem Obchodní a živnostenské komory, 1889, s. 208-211. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:4dde3400-ef20-11e8-8d10-5ef3fc9ae867>

SČKN. *Zpráva o českém knižním trhu 2012/2013 [online]*. SČKN, 2013, ISBN 978-80-902495-8-5, dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

SČKN. *Zpráva o českém knižním trhu 2013/2014 [online]*. SČKN, 2014, ISBN 978-80-905680-1-3, dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

SČKN. *Zpráva o českém knižním trhu 2021/2022 [online]*. SČKN, 2015, ISBN 978-80-905680-4-4, dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

SČKN. *Zpráva o českém knižním trhu 2021/2022 [online]*. SČKN, 2016, ISBN 978-80-905680-8-2, dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

SČKN. *Zpráva o českém knižním trhu 2021/2022 [online]*. SČKN, 2017, ISBN 978-80-907020-0-4, dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

SČKN. *Zpráva o českém knižním trhu 2021/2022 [online]*. SČKN, 2018, ISBN 978-80-907020-2-8, dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

SČKN. *Zpráva o českém knižním trhu 2021/2022 [online]*. SČKN, 2019, ISBN 978-80-907020-4-2, dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

SČKN. *Zpráva o českém knižním trhu 2021/2022 [online]*. SČKN, 2020, ISBN 978-80-907020-6-6, dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

SČKN. *Zpráva o českém knižním trhu 2021/2022 [online]*. SČKN, 2021, ISBN 978-80-907020-9-7, dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

SČKN. *Zpráva o českém knižním trhu 2021/2022 [online]*. SČKN, 2022. ISBN 978-80-90-8778-1-8, dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

Statistická zpráva o národohospodářských poměrech obvodu obchodní a živnostenské komory plzeňské v letech 1886 až 1890: podána Jeho Excellenci panu c.k. ministru obchodu obchodní a živnostenskou komorou v Plzni. (J.R. Port), 1893, s. 505. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:a30a34aa-ba02-4d07-81de-3b4cbc0eb2c6>

Statistická zpráva obchodní a průmyslové komory v Budějovicích vysokému císařskému královskému ministerstvu obchodu o národohospodářských poměrech obvodu komorního za leta 1886-1890, s. 176, dostupné z: http://kramerius.cbvk.cz/search/i.jsp?language=cs&pid=uuid:10843932-730d-11e8-850d-001b63bd97ba#periodical-periodicalvolume-periodicalitem-page_uuid:10834eaa-730d-11e8-850d-001b63bd97ba

Statistischer Bericht der Handels- und Gewerbekammer in Reichenberg für das Jahr: erstattet an das hohe k.k. Handelsministerium. Reichenberg: Handels- und Gewerbekammer, 1879, 1879(1875), s. [I]. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:5f54aee0-dba9-4882-9691-cf8b4c7c3827> □

Statistischer Bericht der Handels- und Gewerbekammer zu Eger: an das hohe k.k. Handels-Ministerium über die Volkswirtschaftlichen Zustände ihres Bezirkes : in den Jahren 1865-1870. Druck von J. Kobrtsch & Gschihay, 1871. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:ed9b8cd0-735d-11dd-bbc8-000d606f5dc6>

Statistischer Bericht über die Industriellen und Gewerblichen Verhältnisse Schlesiens im Jahre 1885, Opava, 1889, s. 64-65, dostupné z: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/486809/edition/456126/content>

Seznam příloh

Příloha 1: Knihkupectví v České republice

Příloha 2: Počet knihkupectví podle velikostní kategorie obcí

Příloha 3: Faktory pro korelační analýzu dle SO ORP

Přílohy

Příloha 1

Kraj	Okres	SO ORP	Obec	Název	Počet	
Jihočeský	České Budějovice	České Budějovice	České Budějovice	Agátin svět	2	
			České Budějovice	Dobrovský BETA		
			České Budějovice	Kanzelsberger		
			České Budějovice	Karmelitánské knihkupectví		
			České Budějovice	Knihkupectví Duha České Budějovice		
			České Budějovice	KNIHKUPECTVÍ KOPP		
			České Budějovice	Knihy Dobrovský		
			České Budějovice	Kosmas		
			České Budějovice	Levné Knihy		
			České Budějovice	Lobo Knihy s.r.o.		
			České Budějovice	Luxor		
			České Budějovice	Oxford Bookshop		
			České Budějovice	Prodejna skript JU		
	České Budějovice	SEVT				
	České Budějovice	U Černé věže				
	Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec	Hluboká nad Vltavou	Knihkupectví Olga Trčková	2
				Trhové Sviny	Knihkupectví, dárkové předměty	
				Český Krumlov	Knihkupectví Expedice	
				Dačice	Knihkupectví Hejl Dačice	
				Kostelní Vydří	Karmelitánské knihkupectví	
				Jindřichův Hradec	Kanzelsberger	
				Jindřichův Hradec	Prodejna odborné literatury, VŠE FM	
				České Velenice	Knihkupectví Eva Havlová	
Milevsko				Knihkupectví Bolková Alena		
Milevsko				Knihkupectví, trafika		
Písek	Písek	Písek	Písek	Kanzelsberger		
			Písek	Knihkupectví a antikvariát U slona		
			Písek	Knihkupectví ELIM		
			Písek	Levné Knihy		
Prachatice	Prachatice	Prachatice	Netolice	Knihkupectví Hanka		
			Prachatice	Knihkupectví Müller		
			Vimperk	Knihkupectví Vltava		

Liberecký	Jablonec nad Nisou	Jablonec nad Nisou	Jablonec nad Nisou	Kanzelsberger Knihkupectví Serius	
		Železný Brod	Jablonec nad Nisou Jablonec nad Nisou Jablonec nad Nisou Železný Brod	Levné Knihy Knihkupectví - papírnictví Vlasta Svárovský	
	Liberec	Liberec	Hodkovice nad Mohelkou Liberec Liberec Liberec Liberec Liberec Liberec Liberec Liberec Liberec Liberec Liberec Liberec	Knihkupectví Booklet Agátin svět CDMC.cz Dobrovský BETA Geom Knihkupectví Sova Knihkupectví a antikvariát Fryč Knihy Dobrovský Levné Knihy Luxor Podještědské knihkupectví Prodejna TUL	2 2
	Semily	Jilemnice Semily	Jilemnice Semily Semily Turnov Turnov	Knihkupectví U MALÝCH Knihkupectví Křižovatka Kosmas Kniha Českého ráje Knihkupectví Bartůněk	
	Bruntál	Krnov	Krnov	Kanzelsberger	
	Frydek-Místek	Frydlant nad Ostravicí Frydek-Místek	Čeladná Frydek-Místek Frydek-Místek Frydek-Místek Frydek-Místek Třinec	Knihkupectví GLOBUS KAPITOLA knihkupectví Knihcentrum Knihkupectví Jakub Luxor	
	Karviná	Bohumín Český Těšín Haviřov	Bohumín Český Těšín Český Těšín Haviřov Haviřov	Martin Procházka - KNIHKUPECTVÍ A PAPIRNICTVÍ Knihkupectví Procházková Jaroslava Cor Jesu Knihcentrum Knihkupectví Permon MK knihkupectví	

			Přerov	Luxor
		Mohelnice	Mohelnice	KNIHKUPECTVÍ SELINGER JOSEF
		Šumperk	Šumperk	Knihkupectví DUHA
	Šumperk	Šumperk	Šumperk	Kosmas
		Zábřeh	Šumperk	Levné knihy
			Zábřeh	Apokryf
			Zábřeh	Knihkupectví Patka
		Hlinsko	Hlinsko	Knihkupectví Pegas
	Chrudim	Chrudim	Chrudim	Kanzelsberger
		Chrudim	Chrudim	Luxor
		Pardubice	Pardubice	KAMALA s.r.o.
		Pardubice	Pardubice	Kanzelsberger
		Pardubice	Pardubice	Knihkupectví Mozaika
		Pardubice	Pardubice	Knihkupectví Rákos
		Pardubice	Pardubice	Knihy Dobrovský
		Pardubice	Pardubice	Knihy s úsměvem s.r.o.,
		Pardubice	Pardubice	Kosmas
		Pardubice	Pardubice	Levné knihy
		Pardubice	Pardubice	Luxor
		Pardubice	Pardubice	Prodejna odborné literatury
		Přelouč	Přelouč	AMIPA Přelouč
		Litomyšl	Litomyšl	Faltysovo knihkupectví
		Litomyšl	Litomyšl	Knihkupectví a antikvariát Paseka
		Jevíčko	Jevíčko	KNIHKUPECTVÍ SELINGER JOSEF
		Moravská Třebová	Moravská Třebová	KNIHKUPECTVÍ SELINGER JOSEF
		Polička	Polička	Knihkupectví - Petrová Věra
		Polička	Polička	Knihkupectví U Kruhového objezdu
		Polička	Polička	Knihkupectví-antikvariát Dolejš Martin
		Svitavy	Svitavy	Kanzelsberger
		Svitavy	Svitavy	KNIHKUPECTVÍ SELINGER JOSEF
		Svitavy	Svitavy	Kosmas
		Česká Třebová	Česká Třebová	Kosmas
		Lanškroun	Lanškroun	Kosmas

Pardubický

	Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí Vysoké Mýto Žamberk	Ústí nad Orlicí Ústí nad Orlicí Choceň Vysoké Mýto Letohrad Žamberk	Knihkupectví Ambrosia KNIHKUPECTVÍ FLÉTNA Knihkupectví Luvela Kuncovo knihkupectví Knihkupectví Stanislav Beneš Knihkupectví Peltan	
	Domažlice	Domažlice	Domažlice	Chodské knihkupectví	
	Klatovy	Horažďovice Klatovy Sušice	Horažďovice Klatovy Klatovy Sušice Sušice	Knihkupectví Horažďovice Kanzelsberger Knihkupectví Léto Knihkupectví Šumava Kosmas	
	Plzeň-jih	Přeštice	Přeštice	Knihy Nepomucká 280	
Plzeňský			Plzeň	Agátin svět	
			Plzeň	Kanzelsberger	
			Plzeň	Karmelitánské knihkupectví	
			Plzeň	Knihkupectví mezi řádky	
			Plzeň	Knihkupectví Moudrá sova	
			Plzeň	Knihkupectví Štěstíčko	
		Plzeň	Plzeň	Knihy Dobrovský	3
			Plzeň	Kosmas	2
			Plzeň	Levné knihy	4
			Plzeň	Luxor	
		Plzeň	Oxford Bookshop		
		Plzeň	Prodejna skript ZČU		
		Plzeň	Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk		
	Rokycany	Rokycany	Rokycany	KNIHKUPECTVÍ HOLÁ	
	Tachov	Tachov	Tachov	Knihy Dobrovský	
		Praha	Praha	Academia	3
		Praha	Praha	Agátin svět	
		Praha	Praha	ANAG	
		Praha	Praha	Artmap	
		Praha	Praha	Avatar	

Praha	Baobab	
Praha	BEN technická literatura	
Praha	Book Dock s.r.o.	2
Praha	Book Therapy	
Praha	Booktook	
Praha	Café a knihkupectví Fra	3
Praha	Cafe Rybka	
Praha	Comics point	
Praha	Corona	
Praha	FREYTAG & BERNDT	
Praha	Globe Bookstore and Café	
Praha	Grada	
Praha	Juditina Věž	
Praha	KALICH, nakladatelství a knihkupectví, s.r.o.	7
Praha	Kanzelsberger	
Praha	Karmelitánské knihkupectví	
Praha	Kauli Publishing	
Praha	K-A-V-K-A	
Praha	Knihcentrum	
Praha	Knihkupectví - antikvariát levné knihy	
Praha	Knihkupectví a kavárna Řehoře Samsy	
Praha	Knihkupectví ARKHAM	
Praha	Knihkupectví Aurora	
Praha	Knihkupectví BENDOX	
Praha	Knihkupectví Ekopress	
Praha	Knihkupectví Fantasya	
Praha	Knihkupectví H+H	
Praha	KNIHKUPECTVÍ HLEDAJÍCÍ - JAN JELÍNEK	
Praha	Knihkupectví Karolinum	
Praha	Knihkupectví Karolinum	
Praha	KNIHKUPECTVÍ KRAKATIT	
Praha	Knihkupectví Leges	
Praha	Knihkupectví Meander	2

Praha			KNĚHUPECTVÍ MYSLIVOST	
Praha			Knihkupectví Nad lesy	
Praha	Praha		KNĚHUPECTVÍ OLIVA	
Praha			Knihkupectví Ostrov	
Praha			Knihkupectví Paulínky	
Praha			Knihkupectví Plot	
Praha			Knihkupectví Příklad	
Praha			Knihkupectví U stroměčku	
Praha			Knihkupectví Vladimír Sekula	
Praha			Knihkupectví Wales	
Praha			Knihy Dobra	15
Praha			Knihy Dobrovský	5
Praha			Knihy Trávníček	12
Praha			Kosmas	
Praha			Levné knihy	13
Praha			Librairie Francophone	
Praha			Luxor	
Praha			Mapis	
Praha			Naše vojsko	
Praha			Olympia	
Praha			Oxford Bookshop	
Praha			PageFive	
Praha			PORTÁL, s. r. o.	2
Praha			Primus	
Praha			Prodejna Českého rozhlasu	
Praha			Prodejna MatfyzPress	
Praha			Rekomando	
Praha			Samuel	
Praha			SEVT	
Praha			Shakespeare&Synové	
Praha			Spálená 53, knihkupectví a antikvariát	
Praha			Take Take Take	
Praha			Talacko hudebniny	

Chomutov	Chomutov	Chomutov	Chomutov	Levné Knihy Luxor Knihkupectví DDD KNIHKUPECTVÍ BLEHOVÁ HELENA	
	Kadaň	Kadaň	Kláštepec nad Ohří		
Litoměřice	Litoměřice	Litoměřice	Litoměřice Litoměřice Litoměřice Litoměřice	CDMC.cz Karmelitánské knihkupectví Knihkupectví Martin Kosmas KNIHKUPECTVÍ ROTUNDA	
	Roudnice nad Labem	Roudnice nad Labem	Roudnice nad Labem	CDMC.cz	
Louny	Louny	Louny	Louny	Knihcentrum	
	Žatec	Žatec	Žatec	Kanzelsberger	
	Litvínov	Litvínov	Litvínov	Kanzelsberger	
Most	Most	Most	Most Most Most Most	CDMC.cz Knihy Dobrovský Levné Knihy Nakladatelství a knihkupectví Hněvín, s.r.o.	
			Teplice	CDMC.cz	
Teplice	Teplice	Teplice	Teplice Teplice Teplice Teplice Teplice	Kanzelsberger KNIHKUPECTVÍ L&N Knihy Dobrovský Levné Knihy	
Ústí nad Labem	Ústí nad Labem	Ústí nad Labem	Ústí nad Labem Ústí nad Labem Ústí nad Labem Ústí nad Labem Ústí nad Labem Ústí nad Labem	CDMC.cz Knihkupectví Pod Věží Knihkupectví UJEP Knihy Dobrovský Levné Knihy Ostrov dobré nálady	
Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod Chotěboř Světlá nad Sázavou	Havlíčkův Brod Chotěboř	Havlíčkův Brod Havlíčkův Brod Chotěboř Ledeč nad Sázavou	Apokryf Knihkupectví Petrkov Knihkupectví Šafránek Miloslav Papírnictví, knihy ALBRA	2
		Jihlava	Jihlava		

Vysočina	Jihlava	Jihlava	Kanzelsberger Knihkupectví a čajovna Knihkupectví Jitka KNIHKUPECTVÍ OTAVA s.r.o. Knihy Dobrovský Kosmas Levné knihy Luxor Prodejna skript VŠPJ Knihkupectví Kuba & Pařízek Knihkupectví Petr Šilhavý	2
	Pelhřimov	Humpolec	Humpolec Humpolec Pacov Pacov Kamenice nad Lipou Pelhřimov	Knihkupectví Edit Knihkupectví Jana Zábrany Knihkupectví U Hrušky Knihkupectví U čápa Kniha Chválová Monika Knihkupectví U Vrány
		Moravské Budějovice Náměst nad Oslavou	Moravské Budějovice Náměst nad Oslavou Třebíč Třebíč Třebíč Třebíč	Kosmas Ing. Jana Svobodová Knihkupectví Jakuba Demla s.r.o. Knihy Arcanum Knihy Trojan Levné knihy
	Žďár nad Sázavou	Bystřice nad Pernštejnem Nové Město na Moravě	Bystřice nad Pernštejnem Nové Město na Moravě Nové Město na Moravě Velká Bíteš Velké Meziříčí Velké Meziříčí Velké Meziříčí Žďár nad Sázavou Žďár nad Sázavou Žďár nad Sázavou	Knihkupectví MĚŠTANKA Knihkupectví DOBRÁ KNIHA Knihkupectví U Salvátora Lela - knihy a bižuterie Knihkupectví MARIE CHARVÁTOVÁ Knihkupectví Pod věží Knihkupectví u brány ALBRA Kanzelsberger Knihkupectví Šemrincová
		Nové Město na Moravě	Nové Město na Moravě	
		Velké Meziříčí	Velké Meziříčí	

Zlínský	Kroměříž	Bystřice pod Hostýnem Holešov Kroměříž	Chvalčov (Svatý Hostýn) Holešov Kroměříž Kroměříž Kroměříž	Knihkupectví HOSANA Vladimír Trnka AVE knihkupectví Kanzelsberger Knihkupectví Studentcentrum	
				ALBRA	
				Doron Dům knihy Portál Řehořovo knihkupectví Karmelitánské knihkupectví Doron Knihkupectví Formát Knihkupectví Špalíček	
	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště Uherské Hradiště Uherské Hradiště Velehrad Uherský Brod Uherský Brod Uherský Brod	Knihkupectví NOHAVICA	
				ALBRA Apokryf Knihkupectví HOSANA Knihkupectví NOHAVICA Knihkupectví U MAJERŮ Kanzelsberger Knihkupectví Pavel Kalouš	
	Vsetín	Rožnov pod Radhoštěm Vsetín	Rožnov pod Radhoštěm Vlašské Meziříčí Vlašské Meziříčí Vlašské Meziříčí Vlašské Meziříčí Vsetín Vsetín	Knihkupectví Lekešová Knihkupectví Obádalová Knihy, dárky - help Knihkupectví Bureš Knihkupectví Vizovice ANSA Knihy Dobrovský BETA Kanzelsberger Karmelitánské knihkupectví Kosmas Levné Knihy Luxor Prodejna knihovny UTB	2
				Luhačovice Luhačovice Slavičín Vlašské Klobouky Vizovice Zlín Zlín Zlín Zlín Zlín Zlín Zlín Zlín Zlín	
				Luhačovice Vlašské Klobouky Vizovice Zlín	

Príloha 2

Kraj	Celkem	Okres	Celkem	SO ORP	Celkem	Název	Kategorie	Počet obyvatel	Nezávislá k.	Řetězec	Celkem		
Jihočeský	48	České Budějovice	21	České Budějovice	20	České Budějovice	50000-99999	93426	8	11	19		
			1	Trhové Sviny	1	Trhové Sviny	5000-9999	5353	1	0	1		
		Jindřichův Hradec	6	Český Krumlov	1	Český Krumlov	1	Český Krumlov	5000-9999	5187	1	0	1
					2	Dačice	2	Dačice	10000-19999	12461	1	0	1
					3	Jindřichův Hradec	3	Jindřichův Hradec	5000-9999	7142	1	0	1
					1	Třeboň	1	Kostelní Vydří	do 999	156	0	1	1
					1	Milevsko	1	Jindřichův Hradec	20000-49999	20774	1	2	3
					4	Písek	4	České Velenice	2000-4999	3439	1	0	1
					5	Prachovice	5	Milevsko	5000-9999	8033	1	0	1
					3	Prachovice	3	Písek	20000-49999	29814	2	2	4
					4	Strakonice	4	Prachovice	2000-4999	2527	1	0	1
					8	Tábor	8	Vimperk	10000-19999	10588	1	0	1
		Jihomoravský	72	Tábor	1	Blatná	1	Blatná	5000-9999	7255	1	0	1
					3	Soběslav	3	Soběslav	5000-9999	6371	0	1	1
					4	Strakonice	4	Strakonice	20000-49999	22214	1	1	2
					3	Soběslav	3	Volyňe	2000-4999	2952	1	0	1
					5	Tábor	5	Soběslav	5000-9999	6830	1	1	2
					3	Blansko	3	Veselí nad Lužnicí	20000-49999	6317	1	0	1
					40	Brno-město	40	Tábor	5000-9999	33410	2	3	5
					3	Brno-venkov	3	Blansko	10000-19999	19715	0	1	1
					6	Břeclav	6	Boskovice	10000-19999	11661	2	0	2
Karlovarský	14				Sokolov	7	Hodonín	7	Hodonín	20000+	379466	21	19
		3	Brno	3		Brno	5000-9999	6466	1	0	1		
		3	Brno-venkov	3		Rosice	5000-9999	7640	1	0	1		
		6	Břeclav	6		Šlapanice	5000-9999	9164	1	0	1		
		7	Hodonín	7		Tišnov	20000-49999	23943	0	2	2		
		6	Břeclav	6		Břeclav	2000-4999	3488	1	0	1		
		7	Hodonín	7		Hustopeče	5000-9999	5998	1	0	1		
		6	Vyškov	6		Mikulov	5000-9999	7479	2	0	2		
		7	Znojmo	7		Hodonín	5000-9999	6231	1	0	1		
		6	Vyškov	6		Hodonín	20000-49999	23828	1	1	2		
		7	Znojmo	7		Veselí nad Moravou	10000-19999	10577	1	0	1		
		6	Vyškov	6		Kyjov	10000-19999	10849	3	0	3		
		7	Znojmo	7		Bučovice	5000-9999	6510	1	0	1		
		1	Sokolov	1		Slavkov u Brna	5000-9999	6992	1	0	1		
Karlovarský	14	Sokolov	1	Sokolov	1	Moravský Krumlov	20000-49999	20187	3	1	4		
			6	Čeb	6	Znojmo	5000-9999	5606	1	0	1		
			7	Karlovy Vary	7	Čeb	20000-49999	33370	5	1	6		
			1	Sokolov	1	Mariánské Lázně	10000-19999	30420	2	3	5		
			6	Čeb	6	Mariánské Lázně	10000-19999	12237	0	1	1		
			7	Karlovy Vary	7	Karlovy Vary	20000-49999	45500	1	5	6		
			1	Sokolov	1	Ostrov	10000-19999	15822	1	0	1		
			6	Čeb	6	Sokolov	10000-19999	12683	1	0	1		

Královéhradecký	43	Hradec Králové	16	Hradec Králové	15	Hradec Králové	90596	5	10	15					
			Jičín	1	Nový Bydžov	1	Nový Bydžov	5000-9999	6982	0	1	1			
				1	Hořice	1	Hořice	5000-9999	8247	1	0	1			
				4	Jičín	4	Jičín	10000-19999	15871	3	1	4			
				2	Nová Paka	2	Nová Paka	5000-9999	8857	2	0	2			
				1	Broumov	1	Teplice nad Metují	1000-1999	1580	1	0	1			
				Náchod	1	Červený Kostelec	1	Červený Kostelec	5000-9999	8229	1	0	1		
					7	Hronov	7	Hronov	5000-9999	6032	1	0	1		
			Liberecký	31	Hradec Králové	7	Náchod	7	Náchod	19220	2	1	3		
						Rychnov nad Kněžnou	2	Česká Skalice	2	Česká Skalice	10000-19999	4945	1	0	1
							2	Police nad Metují	2	Police nad Metují	2000-4999	3961	1	0	1
							2	Dobruška	2	Dobruška	5000-9999	6518	1	0	1
							2	Opočno	2	Opočno	2000-4999	3053	1	0	1
							2	Kostelec nad Orlicí	2	Kostelec nad Orlicí	5000-9999	6090	1	0	1
							3	Týniště nad Orlicí	3	Týniště nad Orlicí	5000-9999	6001	1	0	1
							2	Rychnov nad Kněžnou	2	Rychnov nad Kněžnou	10000-19999	10717	3	0	3
2	Dvůr Králové nad Labem	2					Dvůr Králové nad Labem	10000-19999	15170	1	1	2			
2	Trutnov	2					Trutnov	20000-49999	29430	0	2	2			
1	Vrchlabí	1					Vrchlabí	10000-19999	11968	1	0	1			
4	Česká Lípa	4					Česká Lípa	20000-49999	36740	3	1	4			
2	Nový Bor	2					Nový Bor	10000-19999	11458	1	1	2			
5	Jablonec nad Nisou	5					Jablonec nad Nisou	20000-49999	44588	2	3	5			
1	Železný Brod	1					Železný Brod	5000-9999	5883	1	0	1			
14	Liberec	14				Hodkovice nad Mohelkou	2000-4999	2932	1	0	1				
Moravskoslezský	51	Hradec Králové	5	Jilemnice	5	Jilemnice	5352	1	0	1					
			2	Semily	2	Semily	5000-9999	8120	1	1	2				
			2	Turnov	2	Turnov	10000-19999	14174	2	0	2				
			1	Bruntál	1	Krnov	20000-49999	22665	0	1	1				
			6	Frydek-Místek	6	Frydek-Místek	50000-99999	53899	2	2	4				
			Karviná	1	Čeladná	1	Čeladná	2000-4999	2843	1	0	1			
				1	Třinec	1	Třinec	20000-49999	34222	1	0	1			
				1	Bohumín	1	Bohumín	20000-49999	20450	1	0	1			
				2	Český Těšín	2	Český Těšín	20000-49999	23468	1	1	2			
				2	Havířov	2	Havířov	50000-99999	69084	2	0	2			
				2	Karviná	2	Karviná	20000-49999	49881	1	1	2			
				1	Orlová	1	Orlová	20000-49999	28206	0	1	1			
				1	Bílovec	1	Bílovec	5000-9999	7341	1	0	1			
			7	Nový Jičín	7	Frenštát pod Radhoštěm	10000-19999	10569	1	0	1				
			Ostrava-město	22	Ostrava-město	1	Kopřivnice	1	Kopřivnice	21395	1	0	1		
						4	Nový Jičín	4	Nový Jičín	22813	3	1	4		
1	Hlučín	1				Hlučín	13562	0	1	1					
6	Opava	6				Opava	54840	1	5	6					
22	Ostrava	22	Ostrava	279791	10	12	22								

Olomoucký	43	Jeseník	2	Jeseník	2	Jeseník	10000-19999	10658	1	1	1	2		
		Olomouc	24	Litovel	1	Litovel	5000-9999	9567	1	0	1	1		
				Olomouc	21	Olomouc	50000-99999	99496	12	9	21	21		
				Šternberk	1	Šternberk	10000-19999	13144	1	0	1	1		
				Úničov	1	Úničov	10000-19999	11066	1	0	1	1		
		Prostějov	5	Prostějov	20000-49999	43055	1	4	5	5				
		Přerov	6	Hranice	2	Hranice	10000-19999	17495	2	0	2	2		
				Přerov	4	Přerov	20000-49999	41404	1	3	4	4		
		Šumperk	6	Mohelnice	1	Mohelnice	5000-9999	9103	1	0	1	1		
				Šumperk	3	Šumperk	20000-49999	24910	1	2	3	3		
Zábřeh	2			Zábřeh	10000-19999	13281	2	0	2	2				
Pardubický	32	Chrudim	3	Hlinsko	1	Hlinsko	5000-9999	9416	1	0	1	1		
				Chrudim	2	Chrudim	20000-49999	22773	0	2	2	2		
		Pardubice	11	Pardubice	10	Pardubice	50000-99999	88520	5	5	10	10		
				Přelouč	1	Přelouč	5000-9999	9315	1	0	1	1		
		Svitavy	10	Litomyšl	2	Litomyšl	5000-9999	9914	2	0	2	2		
				Moravská Třebová	2	Jevíčko	2000-4999	2792	1	0	1	1		
				Polička	3	Moravská Třebová	5000-9999	9656	1	0	1	1		
				Svitavy	3	Polička	5000-9999	8710	3	0	3	3		
				Česká Třebová	1	Svitavy	10000-19999	16261	1	2	3	3		
				Lanškroun	1	Česká Třebová	10000-19999	15062	0	1	1	1		
Ústí nad Orlicí	8	Ústí nad Orlicí	2	Lanškroun	5000-9999	9326	0	1	1	1				
		Vysoké Mýto	2	Ústí nad Orlicí	10000-19999	13936	2	0	2	2				
		Žamberk	2	Choceň	5000-9999	8477	1	0	1	1				
		Domažlice	1	Vysoké Mýto	10000-19999	12007	1	0	1	1				
Píseňský	28	Klatovy	5	Horáždovice	1	Horáždovice	5000-9999	5113	1	0	1	1		
				Klatovy	2	Klatovy	20000-49999	21587	1	1	2	2		
		Pízeň-jih	1	Sušice	10000-19999	10662	1	1	2	2				
		Pízeň-město	19	Přeštice	5000-9999	6645	1	0	1	1				
		Rokycany	1	Pízeň	100000-199999	168733	7	12	19	19				
		Tachov	1	Rokycany	10000-19999	13826	1	0	1	1				
		Praha	132	Tachov	10000-19999	12538	0	1	1	1				
		Benešov	3	Praha	200000+	77	55	132	132					
		Praha	132	Benešov	3	Benešov	2	Benešov	10000-19999	16448	1	1	2	2
						Vlašim	1	Vlašim	10000-19999	11357	1	0	1	1
Beroun	4			Beroun	3	Beroun	10000-19999	19984	2	1	3	3		
				Hořovice	1	Hořovice	5000-9999	6882	1	0	1	1		
Kladno	8			Kladno	5	Kladno	50000-99999	66903	1	4	5	5		
				Slaný	3	Slaný	10000-19999	15862	1	2	3	3		
Klínská hora	4			Kolín	4	Kolín	20000-49999	32046	2	2	4	4		
				Čáslav	2	Čáslav	10000-19999	10128	2	0	2	2		

vyučovací	číslo	účetní	číslo	účetní	10000-19999	15755	1	0	1
Zlínský	6	Třebíč	6	Moravské Budějovice	10000-19999	15755	1	0	1
				Moravské Budějovice	5000-9999	7167	0	1	1
				Náměst nad Oslavou	2000-4999	4723	1	0	1
				Třebíč	2000-49999	34415	3	1	4
				Bystřice nad Pernštejnem	5000-9999	7835	1	0	1
				Nové Město na Moravě	5000-9999	9829	2	0	2
	10	Ždár nad Sázavou	10	Velká Bítěš	5000-9999	5167	1	0	1
				Velké Meziříčí	20000-49999	21883	3	0	3
				Ždár nad Sázavou	20000-49999	20338	2	1	3
				Chvalčov (Svatý Hostýn)	1000-1999	1593	1	0	1
	5	Kroměříž	5	Holešov	10000-19999	11426	1	0	1
				Kroměříž	20000-49999	27838	2	1	3
				Uherské Hradiště	20000-49999	24430	4	0	4
	8	Uherské Hradiště	8	Uherský Brod	1000-1999	1112	0	1	1
Uherský Brod				10000-19999	16206	3	0	3	
Rožnov pod Radhoštěm				10000-19999	16077	1	0	1	
Valešské Meziříčí				20000-49999	21883	5	0	5	
Vsetín				20000-49999	25226	1	1	2	
Luháčovice				2000-4999	4955	2	0	2	
Slavičín				5000-9999	6227	1	0	1	
Valešské Klobouky				2000-4999	4839	1	0	1	
14	Zlín	14	Vizovice	2000-4999	4809	1	0	1	
			Zlín	50000-99999	72973	2	7	9	

Příloha 3

ORP	Index stáří [%]	Podíl nezaměstna- ných osob [%]	Podíl osob s VŠ vzděláním [%]	Míra urbanizace [%]	Počet knihoven na 10 000 osob
Aš	124,03	2,36	5,85	86,18	2,37
Benešov	117,17	1,68	15,79	57,38	8,02
Beroun	92,96	3,68	18,56	51,19	5,27
Bílina	124,12	5,37	6,03	77,07	3,61
Bílovec	124,32	2,99	14,68	65,26	4,32
Blansko	126,85	2,63	17,67	49,53	9,62
Blatná	167,08	2,35	11,23	64,57	12,00
Blovice	132,17	2,19	11,93	57,23	14,75
Bohumín	138,63	5,79	13,59	84,26	0,90
Boskovice	126,10	4,22	14,05	50,80	16,23
Brandýs n. Lab.-Stará Boleslav	68,45	1,62	23,80	41,52	3,49
Brno	133,59	4,86	31,90	100,00	0,11
Broumov	158,38	7,58	7,35	71,46	7,11
Bruntál	143,14	7,98	10,00	64,68	5,06
Břeclav	144,00	4,01	13,33	64,88	2,92
Bučovice	123,61	3,47	12,56	40,12	11,09
Bystřice nad Pernštejnem	146,80	3,55	11,29	40,26	11,82
Bystřice pod Hostýnem	153,45	3,38	13,55	53,38	8,69
Čáslav	126,99	3,83	12,73	39,38	10,11
Černošice	76,64	1,68	27,91	40,54	3,64
Česká Lípa	116,89	3,41	9,27	79,79	3,82
Česká Třebová	147,19	2,99	11,08	85,37	6,23

České Budějovice	119,98	2,44	21,64	67,31	3,82
Český Brod	89,31	3,26	16,36	35,77	4,55
Český Krumlov	121,21	4,88	12,26	51,91	6,14
Český Těšín	139,64	6,29	15,93	94,53	0,81
Dačice	151,37	3,39	10,07	51,23	11,42
Děčín	139,36	5,71	9,57	82,53	3,60
Dobruška	134,54	1,90	12,36	48,08	15,07
Dobříš	105,00	4,60	16,94	46,13	6,42
Domažlice	135,19	2,78	10,07	51,04	14,08
Dvůr Králové nad Labem	159,04	4,28	11,17	56,98	6,39
Frenštát pod Radhoštěm	123,94	2,28	15,33	54,75	3,11
Frýdek- Místek	123,45	3,56	17,65	55,59	3,59
Frýdlant	127,04	6,05	6,76	68,19	6,18
Frýdlant nad Ostravicí	129,68	3,82	20,24	39,32	4,01
Havířov	154,89	8,42	13,11	81,74	0,59
Havlíčkův Brod	126,57	2,44	14,06	59,60	10,79
Hlinsko	145,23	2,93	10,03	45,35	9,15
Hlučín	124,29	2,08	15,68	43,48	3,97
Hodonín	141,60	6,04	12,17	50,43	3,36
Holešov	135,35	2,43	13,38	53,33	8,87
Holice	117,49	1,70	13,29	47,99	7,80
Horažďovice	167,68	3,44	10,12	54,96	18,40
Horšovský Týn	123,33	2,49	7,90	55,77	13,01
Hořice	148,71	2,74	11,54	50,90	9,40

Hořovice	131,03	2,89	12,50	35,84	8,96
Hradec Králové	143,33	2,80	20,39	74,00	5,94
Hranice	134,96	3,57	14,52	55,61	10,43
Humpolec	135,02	2,79	12,77	60,65	14,68
Hustopeče	120,97	2,89	12,46	31,70	9,39
Cheb	133,64	2,74	9,34	86,66	3,34
Chomutov	119,01	6,80	9,63	82,68	2,78
Chotěboř	150,28	2,92	11,28	56,09	11,61
Chrudim	133,73	3,04	12,64	65,85	7,83
Ivančice	125,09	2,17	13,41	69,13	9,38
Jablonec nad Nisou	127,51	3,59	14,67	88,25	1,43
Jablunkov	107,04	3,11	13,55	23,63	4,47
Jaroměř	123,03	4,60	11,78	63,93	6,78
Jeseník	165,58	5,76	10,73	52,35	5,99
Jičín	135,82	2,16	12,50	58,87	10,51
Jihlava	122,99	2,76	14,02	64,90	7,23
Jilemnice	147,21	4,08	12,33	43,81	9,72
Jindřichův Hradec	146,90	2,36	12,31	67,74	12,27
Kadaň	128,04	5,49	7,83	83,29	3,08
Kaplice	113,33	3,44	8,85	55,62	7,74
Karlovy Vary	157,55	4,61	12,63	79,83	4,66
Karviná	159,41	9,44	10,29	81,97	0,66
Kladno	118,80	4,54	15,39	67,84	3,15
Klatovy	146,71	2,16	12,90	72,40	9,05
Kolín	120,48	4,03	13,02	51,01	6,06
Konice	162,51	2,17	9,45	25,41	17,06
Kopřivnice	125,64	3,37	14,36	82,52	3,48
Kostelec nad Orlicí	141,37	1,67	11,64	57,05	9,25

Králíky	148,77	3,21	7,59	47,78	5,97
Kralovice	149,39	3,70	10,49	52,75	20,45
Kralupy nad Vltavou	103,73	4,47	15,18	62,61	3,37
Kraslice	143,83	4,74	5,92	87,00	4,74
Kravaře	107,73	3,37	12,84	31,40	4,76
Krnov	157,38	6,82	10,62	67,37	5,62
Kroměříž	145,28	3,11	14,47	66,66	5,82
Kuřim	102,16	2,96	24,19	61,36	4,28
Kutná Hora	143,25	3,34	12,79	56,51	6,80
Kyjov	145,25	4,41	11,94	40,41	7,48
Lanškroun	119,73	2,86	11,23	41,45	7,56
Liberec	121,67	3,76	17,21	88,48	2,01
Lipník nad Bečvou	130,58	3,95	14,08	52,31	14,71
Litoměřice	129,60	3,77	12,91	71,40	5,71
Litomyšl	122,76	2,06	13,97	37,02	12,32
Litovel	130,25	2,28	12,34	40,67	8,08
Litvínov	140,90	5,78	8,89	93,85	3,09
Louny	128,40	5,39	11,03	52,23	5,60
Lovosice	132,29	4,60	10,15	51,06	6,98
Luhačovice	150,41	1,99	15,26	61,20	7,11
Lysá nad Labem	67,01	3,40	16,14	75,13	4,06
Mariánské Lázně	165,49	4,43	11,01	71,37	1,72
Mělník	115,00	4,16	12,70	49,09	6,03
Mikulov	128,40	5,02	11,78	36,56	6,89
Milevsko	175,58	2,84	11,35	44,57	18,86
Mladá Boleslav	114,98	2,49	14,19	63,85	4,83
Mnichovo Hradiště	110,84	2,38	13,42	48,59	6,14

Mohelnice	132,59	4,52	11,26	72,42	7,14
Moravská Třebová	145,98	4,75	9,03	48,29	12,42
Moravské Budějovice	145,12	3,43	10,94	49,02	14,98
Moravský Krumlov	134,08	4,18	10,73	38,39	13,82
Most	122,01	7,17	9,73	88,39	2,25
Náchod	150,11	3,50	11,80	72,43	5,72
Náměšť nad Oslavou	139,44	2,92	13,62	35,43	17,26
Nepomuk	163,06	3,73	9,21	43,83	24,40
Neratovice	110,30	4,29	11,93	62,59	2,19
Nová Paka	142,87	2,34	11,28	67,94	4,60
Nové Město na Moravě	130,88	3,42	15,23	51,28	11,48
Nové Město nad Metují	158,39	2,69	13,98	65,66	8,63
Nový Bor	148,21	3,53	9,66	76,00	4,59
Nový Bydžov	138,54	3,79	9,27	39,78	10,25
Nový Jičín	122,16	3,07	14,63	47,41	3,12
Nymburk	123,53	4,28	12,59	48,70	8,70
Nýřany	107,85	2,92	13,13	34,96	6,53
Odry	128,01	3,71	10,51	75,71	5,34
Olomouc	121,82	3,14	23,11	64,87	3,47
Opava	134,43	2,94	16,83	60,69	4,13
Orlová	124,40	8,92	10,41	96,71	1,09
Ostrava	140,33	4,91	18,58	95,49	0,51
Ostrov	141,52	4,16	8,94	82,10	4,93
Otrokovice	158,02	2,14	12,93	72,44	2,99
Pacov	177,96	1,08	10,97	50,01	20,64
Pardubice	125,96	2,68	19,64	76,26	3,80

Pelhřimov	151,80	1,59	12,71	65,54	10,97
Písek	141,71	2,67	14,73	70,75	7,77
Plzeň	139,31	2,48	21,04	92,32	0,85
Podbořany	125,41	5,87	7,05	73,84	5,17
Poděbrady	134,60	4,55	15,50	54,53	9,88
Pohořelice	98,41	4,00	12,80	35,46	6,67
Polička	129,38	2,56	11,65	52,43	11,83
Prachatice	130,34	2,82	11,66	60,29	9,98
Prostějov	131,78	2,53	14,04	51,61	7,52
Přelouč	133,28	3,88	10,89	48,14	9,06
Přerov	154,23	4,70	13,95	63,59	8,45
Přeštice	122,91	1,95	13,51	29,56	11,57
Příbram	141,53	4,23	13,73	56,87	7,51
Rakovník	135,05	2,85	12,12	40,71	10,93
Rokycany	134,35	3,53	12,21	50,29	12,30
Rosice	105,26	2,42	17,73	38,38	7,56
Roudnice nad Labem	122,91	3,61	12,66	44,99	9,52
Rožnov pod Radhoštěm	144,12	3,20	16,45	62,28	3,18
Rumburk	128,73	5,17	6,91	90,63	3,44
Rychnov nad Kněžnou	129,68	2,09	11,96	57,65	7,72
Rýmařov	175,65	3,93	9,09	73,67	5,38
Říčany	76,68	1,43	23,64	32,40	4,88
Sedlčany	148,07	3,48	11,27	49,35	11,48
Semily	141,27	3,93	11,53	58,88	8,70
Slaný	114,73	4,30	12,25	51,08	8,62
Slavkov u Brna	92,45	2,70	16,96	28,79	7,41
Soběslav	146,48	2,98	11,39	59,96	11,40
Sokolov	127,20	4,90	7,72	80,18	3,17
Stod	124,05	1,21	9,67	63,57	9,92

Strakonice	135,59	3,18	13,30	56,35	11,42
Stříbro	122,26	2,98	8,20	66,30	10,14
Sušice	165,19	4,95	11,82	58,36	13,65
Světlá nad Sázavou	159,17	4,26	10,35	57,62	14,99
Svitavy	135,11	3,50	10,07	57,96	7,77
Šlapanice	94,00	2,61	23,52	22,96	5,23
Šternberk	128,66	3,59	12,45	67,20	5,04
Šumperk	152,07	3,67	12,84	43,88	4,30
Tábor	142,28	3,19	15,29	71,51	6,55
Tachov	116,88	3,56	7,83	65,52	5,53
Tanvald	153,92	6,16	8,64	83,87	4,52
Telč	139,92	5,16	12,45	40,13	16,39
Teplice	130,01	4,57	10,90	83,11	2,00
Tišnov	106,41	3,67	18,54	28,77	9,42
Trhové Sviny	116,22	2,33	12,07	61,47	14,56
Trutnov	145,04	3,57	11,28	73,34	3,40
Třebíč	141,09	3,95	14,23	54,93	9,71
Třeboň	156,57	2,67	12,13	68,93	9,01
Třinec	135,12	2,95	15,82	63,66	1,86
Turnov	132,88	3,01	14,63	47,45	9,50
Týn nad Vltavou	117,94	2,48	12,61	56,12	10,07
Uherské Hradiště	140,69	3,34	16,08	50,60	5,75
Uherský Brod	144,70	2,56	13,31	40,09	6,45
Uničov	139,10	3,92	10,23	50,21	5,90
Ústí nad Labem	127,27	5,83	13,16	85,86	1,37
Ústí nad Orlicí	137,15	1,97	14,18	58,34	7,66

Valašské Klobouky	120,57	1,89	11,68	45,30	8,80
Valašské Meziříčí	125,27	3,59	15,30	59,19	4,34
Varnsdorf	141,76	4,68	7,24	83,00	3,10
Velké Meziříčí	104,78	3,27	14,27	45,39	7,98
Veselí nad Moravou	167,80	5,84	12,08	43,56	6,00
Vimperk	137,22	3,25	12,13	42,30	9,33
Vítkov	138,52	7,88	9,36	64,30	10,64
Vizovice	116,98	1,97	14,18	45,35	9,42
Vlašim	141,59	2,05	12,63	49,51	7,38
Vodňany	125,94	3,11	12,01	71,87	8,49
Votice	130,88	2,24	10,69	36,08	8,83
Vrchlabí	140,41	2,30	10,81	64,37	3,37
Vsetín	137,08	3,58	13,28	43,11	4,83
Vysoké Mýto	132,12	2,51	12,30	63,85	12,78
Vyškov	122,54	2,23	16,53	55,45	6,76
Zábřeh	134,54	3,44	12,14	46,54	8,85
Zlín	145,42	2,19	21,18	78,65	2,46
Znojmo	126,73	6,34	11,31	41,48	12,08
Žamberk	117,34	1,74	12,40	52,45	10,01
Žatec	121,26	6,52	10,94	68,74	4,81
Žďár nad Sázavou	135,07	2,93	15,33	51,42	8,06
Železný Brod	143,65	3,38	11,82	48,99	11,66
Židlochovice	93,05	3,04	16,25	22,68	6,24